

Sesijas dokuments

B9-0458/2023

15.11.2023

REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

iesniegts, pamatojoties uz jautājumiem B9-xxxx/2023 un B9-xxxx/2023, uz kuriem jāatbild mutiski,

saskaņā ar Reglamenta 136. panta 5. punktu,

par ANO 2023. gada Klimata pārmaiņu konferenci (*COP 28*) Dubaijā
(Apvienotie Arābu Emirāti)
(2023/2636(RSP))

Pascal Canfin, Lídia Pereira, Mohammed Chahim, Martin Hojsík, Pär Holmgren, Robert Roos, Catherine Griset, Silvia Modig
Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komitejas vārdā

Eiropas Parlamenta rezolūcija par ANO 2023. gada Klimata pārmaiņu konferenci (COP 28) Dubaijā (Apvienotie Arābu Emirāti) (2023/2636(RSP))

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā ANO Vispārējo konvenciju par klimata pārmaiņām (UNFCCC) un tai pievienoto Kioto protokolu,
- ņemot vērā nolīgumu, kuru pieņēma UNFCCC Pušu konferences (COP 21) 21. sesijā Parīzē 2015. gada 12. decembrī (Parīzes nolīgums),
- ņemot vērā UNFCCC Pušu konferences 27. sesiju (COP 27), Pušu konferences, kas vienlaikus ir Kioto protokola pušu sanāksme (CMP 17), 17. sesiju un Pušu konferences, kas vienlaikus ir Parīzes nolīguma pušu sanāksme (CMA 4), ceturto sesiju, kā arī Glāzgovas klimata paktu, kas pieņemts UNFCCC Pušu konferences 26. sesijā (COP 26) 2021. gada 13. novembrī Glāzgovā,
- ņemot vērā COP 27 panākto vienošanos izveidot īpašu fondu zaudējumu un kaitējuma segšanai un UNFCCC Pušu konferences 28. sesijā (COP 28) lemt par fonda darbības sākšanu, kā arī ņemot vērā Santjago Zaudējumu un kaitējuma tīklu,
- ņemot vērā Parlamenta 2022. gada 20. oktobra rezolūciju par ANO 2022. gada Klimata pārmaiņu konferenci (COP 27) Šarm eš Šeihā (Ēģipte)¹,
- ņemot vērā ANO Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam un ilgtspējīgas attīstības mērķus (IAM),
- ņemot vērā 2023. gada 15. jūnija rezolūciju par ilgtspējīgas attīstības mērķu īstenošanu un sasniegšanu²,
- ņemot vērā Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes (IPCC) īpašo ziņojumu “Globālā sasilšana 1,5 °C robežās”, īpašo ziņojumu par klimata pārmaiņām un zemi, īpašo ziņojumu par okeānu un kriosfēru mainīga klimata apstākļos un sesto novērtējuma ziņojumu (AR6),
- ņemot vērā Eiropas Zinātnisko konsultatīvo padomi klimata pārmaiņu jautājumos (ESABCC) un tās 2023. gada 15. jūnija ziņojumu par zinātnisko ieteikumu par ES mēroga 2040. gada klimata mērķrādītāja un 2030.–2050. gada siltumnīcefekta gāzu budžeta noteikšanu,
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2021. gada 30. jūnija Regulu (ES) 2021/1119, ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza

¹ OV C 149, 28.4.2023., 28. lpp.

² Pieņemtie teksti, P9_TA(2023)0250.

Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 (Eiropas Klimata akts)³,

- ņemot vērā nesen pieņemtos ES tiesību aktus, ar kuriem Savienības mērķi līdz 2030. gadam samazināt neto emisijas vismaz par 55 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni un sasniegt saistošo ES klimatneitralitātes mērķi līdz 2050. gadam (pakete “Gatavi mērķrādītājam 55 %”) ir pārvērsti konkrētos politikas pasākumos dažādās nozarēs,
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu (ES) 2022/591 (2022. gada 6. aprīlis) par vispārējo Savienības vides rīcības programmu līdz 2030. gadam⁴,
- ņemot vērā 2019. gada 28. novembra rezolūciju par ārkārtas situāciju klimata un vides jomā⁵,
- ņemot vērā Eiropas Revīzijas palātas 2023. gada 16. jūnija Īpašo ziņojumu Nr. 18/2023 “ES klimata un enerģētikas mērķrādītāji — 2020. gada mērķrādītāji ir sasniegti, bet maz pazīmju, ka darbības, kas vērstas uz 2030. gada mērķrādītāju sasniegšanu, būs pietiekamas”⁶,
- ņemot vērā Starptautiskās Atjaunojamo energoresursu aģentūras “Pasaules enerģētikas pārkārtošanas prognozes 2023: 1,5 °C ceļš”⁷,
- ņemot vērā Starptautiskās Enerģētikas aģentūras (IEA) 2021. gada maija ziņojumu “Nulles emisijas līdz 2050. gadam: globālās enerģētikas nozares ceļvedis”,
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2018/1999 (2018. gada 11. decembris) par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 663/2009 un (EK) Nr. 715/2009, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/22/EK, 98/70/EK, 2009/73/EK, 2010/31/ES, 2012/27/ES un 2013/30/ES, Padomes Direktīvas 2009/119/EK un (ES) 2015/653 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 525/2013⁸,
- ņemot vērā UNFCCC 2022. gada 26. oktobra kopsavilkuma ziņojumu par nacionāli noteikto devumu saskaņā ar Parīzes nolīgumu,
- ņemot vērā ANO Vides programmas (UNEP) 2022. gada 27. oktobra ziņojumu par emisiju samazināšanas deficītu “Pēdējā iespēja: klimata krīze prasa steidzami pārveidot sabiedrību”, 2022. gada 1. novembra ziņojumu par adaptācijas plaisu 2022. gadā “Par maz, par lēnu: neveiksmīgā klimatadaptācija apdraud pasauli” un 2021. gada

³ OV L 243, 9.7.2021., 1. lpp.

⁴ OV L 114, 12.4.2022., 22. lpp.

⁵ OV C 232, 16.6.2021., 28. lpp.

⁶ Eiropas Revīzijas palātas Īpašais ziņojums Nr. 18/2023 “[ES klimata un enerģētikas mērķrādītāji – 2020. gada mērķrādītāji ir sasniegti, bet maz pazīmju, ka darbības, kas vērstas uz 2030. gada mērķrādītāju sasniegšanu, būs pietiekamas](#)”, 2023. gads.

⁷ Starptautiskās Atjaunojamo energoresursu aģentūras ziņojums “[World Energy Transitions Outlook 2023: 1.5 °C Pathway](#)”.

⁸ OV L 328, 21.12.2018., 1. lpp.

20. oktobra ziņojumu par ražošanas samazināšanas deficītu,
- ņemot vērā Komisijas 2021. gada 24. februāra paziņojumu “Ceļā uz klimatnoturīgu Eiropu: jaunā ES Klimatadaptācijas stratēģija” (COM(2021)0082),
 - ņemot vērā Parlamenta 2020. gada 17. decembra rezolūciju par ES stratēģiju attiecībā uz pielāgošanos klimata pārmaiņām⁹,
 - ņemot vērā *UNEP* 2022. gada 31. oktobra ziņojumu “Paturot acīs metānu: Starptautiskās metāna emisiju observatorijas 2022. gada ziņojums” un ANO Vides programmas 2021. gada 6. maija ziņojumu “Globālais metāna novērtējums: ieguvumi un izmaksas no metāna emisiju samazināšanas”,
 - ņemot vērā *IEA* 2022. gada februāra globālo ziņojumu par metāna izsekošanu,
 - ņemot vērā Komisijas 2021. gada 15. decembra priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par metāna emisiju samazināšanu enerģētikas sektorā un ar ko groza Regulu (ES) 2019/942 (COM(2021)0805),
 - ņemot vērā Komisijas 2020. gada 14. oktobra paziņojumu par ES metāna emisiju mazināšanas stratēģiju (COM(2020)0663),
 - ņemot vērā Parlamenta 2021. gada 21. oktobra rezolūciju par ES metāna emisiju samazināšanas stratēģiju¹⁰,
 - ņemot vērā Pasaules Meteoroloģijas organizācijas 2021. gada 21. aprīļa ziņojumu par klimata stāvokli pasaulē 2022. gadā,
 - ņemot vērā *Copernicus* klimata pārmaiņu uzraudzības pakalpojumu un tā 2022. gada ziņojumu par klimata notikumiem pasaulē,
 - ņemot vērā fosilo kurināmo emisiju un rezervju globālo reģistru¹¹,
 - ņemot vērā Komisijas 2020. gada 11. marta paziņojumu “Jauns aprites ekonomikas rīcības plāns. Par tīrāku un konkurētspējīgāku Eiropu” (COM(2020)0098),
 - ņemot vērā Sendai ietvarprogrammu katastrofu riska mazināšanai 2015.–2030. gadam,
 - ņemot vērā ANO Katastrofu riska mazināšanas biroja (*UNDRR*) ziņojumu par Sendai ietvarprogrammas katastrofu riska mazināšanai 2015.–2030. gadam īstenošanas vidusposma pārskatu,
 - ņemot vērā *UNDRR* globālo novērtējuma ziņojumu par katastrofu riska mazināšanu,
 - ņemot vērā 2023. gada 15. jūnija rezolūciju par ES Globālās klimata krīzes upuru

⁹ OV C 445, 29.10.2021., 156. lpp.

¹⁰ OV C 184, 5.5.2022., 105. lpp.

¹¹ [Global Registry of Fossil Fuel Emissions and Reserves](#).

piemiņas dienu¹²,

- ņemot vērā Kopīgā pētniecības centra 2023. gada 7. jūnija ziņojumu par klimata pārmaiņu ietekmi uz kritisku energoinfrastruktūru, kas ir saistīta ar aizsardzību,
- ņemot vērā ES Stratēģiskā drošības un aizsardzības kompasa pieņemšanu 2022. gada 21. martā,
- ņemot vērā Klimata pārmaiņu un aizsardzības ceļveža pieņemšanu 2020. gada 9. novembrī,
- ņemot vērā 2021. gada 28. aprīļa rezolūciju par augsnes aizsardzību¹³,
- ņemot vērā Eiropas Vides aģentūras (EVA) ziņojumu “Eiropas vide – stāvoklis un perspektīvas 2020. gadam – zināšanas pārejai uz ilgtspējīgu Eiropu”, kas ir EVA novērtējums par Eiropas augšņu potenciālu spēcīgākai klimatrīcībai¹⁴,
- ņemot vērā 2023. gada 4. marta nolīgumu, kas izstrādāts saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvenciju par jūras biodaudzveidības saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu teritorijās, kas ir ārpus valstu jurisdikcijas (*BBNJ* nolīgums) (pieņemts 2023. gada 19. jūnijā),
- ņemot vērā ANO Vides programmas 2021. gada 18. februāra ziņojumu “Miera panākšana ar dabu: zinātnisks plāns klimata, biodaudzveidības un piesārņojuma ārkārtas situāciju risināšanai”,
- ņemot vērā Starpvaldību zinātnes un politikas platformas biodaudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu jomā (*IPBES*) 2019. gada 25. novembra globālo novērtējuma ziņojumu par biodaudzveidību un ekosistēmu pakalpojumiem,
- ņemot vērā Kuņminas–Monreālas globālais biodaudzveidības satvaru, par ko vienojās ANO Konvencijas par bioloģisko daudzveidību Pušu konferences 15. sanāksmē (*COP 15*),
- ņemot vērā *IPBES* un *IPCC* kopīgi sponsorētā darbsemināra 2021. gada 10. jūnija ziņojumu par bioloģisko daudzveidību un klimata pārmaiņām,
- ņemot vērā 2022. gada 6. oktobra rezolūciju par impulsu okeānu jautājumā: spēcīgāka okeānu pārvaldība un bioloģiskā daudzveidība¹⁵,
- ņemot vērā Komisijas 2022. gada 22. jūnija priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par dabas atjaunošanu (COM(2022)0304),
- ņemot vērā 2021. gada 9. jūnija rezolūciju par ES Biodaudzveidības stratēģiju 2030.

¹² Pieņemtie teksti, P9_TA(2023)0245.

¹³ OV C 506, 15.12.2021., 38. lpp.

¹⁴ Eiropas Vides aģentūras (EVA) ziņojums, “[The European environment – state and outlook 2020 – Knowledge for transition to a sustainable Europe](#)”.

¹⁵ OV C 132, 14.4.2023., 106. lpp.

- gadam: atgriezīsim savā dzīvē dabu¹⁶,
- ņemot vērā 2020. gada 16. septembra rezolūciju par ES lomu pasaules mežu aizsardzībā un atjaunošanā¹⁷,
 - ņemot vērā 2022. gada 15. septembra rezolūciju “Sausuma, ugunsgrēku un citu ekstrēmu laikapstākļu radītajām sekas: ES centienu pastiprināšana klimata pārmaiņu apkarošanai”¹⁸,
 - ņemot vērā ANO 2023. gada 9. maija Pasaules ūdens resursu attīstības ziņojumu par partnerībām un sadarbību ūdens resursu jomā un 2023. gada 22.–24. martā notikušo ANO Ūdens resursu konferenci, kas bija pirmā lielā ANO konference, kura veltīta ūdens resursiem kopš 1977. gada,
 - ņemot vērā Eiropadomes 2023. gada 23. marta secinājumus,
 - ņemot vērā saskaņotos secinājumus, kas pieņemti ANO Sieviešu statusa komisijas 66. sesijā 2022. gada 25. martā, “Dzimumu līdztiesības panākšana un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana visām sievietēm un meitenēm saistībā ar klimata pārmaiņām un vides un katastrofu riska mazināšanas politiku un programmām”,
 - ņemot vērā ANO Cilvēktiesību padomes 2019. gada 12. jūlija Rezolūciju 41/21 par cilvēktiesībām un klimatu,
 - ņemot vērā ANO īpašā referenta 2022. gada 26. jūlija ziņojumu par cilvēktiesību veicināšanu un aizsardzību klimata pārmaiņu kontekstā,
 - ņemot vērā ANO īpašā referenta jautājumus par pirmiedzīvotāju tautu tiesībām 2017. gada 1. novembra ziņojumu par klimata pārmaiņu un klimatfinansējuma ietekmi uz pirmiedzīvotāju tautu tiesībām un Stokholmas +50 Deklarāciju par pirmiedzīvotāju tautu tiesībām,
 - ņemot vērā 2022. gada 24. novembra rezolūciju par cilvēktiesību stāvokli Ēģiptē¹⁹,
 - ņemot vērā 2021. gada 17. septembra rezolūciju par cilvēktiesību aizstāvja *Ahmed Mansoor* lietu Apvienotajos Arābu Emirātos²⁰,
 - ņemot vērā 2020. gada 17. septembra rezolūciju par Eiropas gadu zaļākām pilsētām (2022)²¹,
 - ņemot vērā Padomes secinājumu projektu par gatavošanos Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām (*UNFCCC*) Pušu 28. konferencei (*COP 28*) Dubaijā no 2023. gada 30. novembra līdz 12. decembrim²²,

¹⁶ OV C 67, 8.2.2022., 25. lpp.

¹⁷ OV C 385, 22.9.2021., 10. lpp.

¹⁸ OV C 125, 5.4.2023., 135. lpp.

¹⁹ OV C 167, 11.5.2023., 94. lpp.

²⁰ OV C 117, 11.3.2022., 109. lpp.

²¹ OV C 385, 22.9.2021., 167. lpp.

²² [Gatavošanās Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām \(UNFCCC\) Pušu](#)

- ņemot vērā Eiropas Revīzijas palātas 2023. gada 15. februāra īpašo ziņojumu Nr. 04/2023 “Pasauls klimata pārmaiņu alianse plus: sasniegumi nebija pietiekami vērienīgi”,
 - ņemot vērā Padomes 2022. gada 4. oktobra secinājumus par finansējumu klimata pārmaiņām, ņemot vērā *UNFCCC* 27. Pušu konferenci (*COP 27*) Šarm eš Šeihā 2022. gada 6.–18. novembrī,
 - ņemot vērā jautājumus Komisijai un Padomei par ANO 2023. gada Klimata pārmaiņu konferenci (*COP 28*) Dubajā (Apvienotie Arābu Emirāti) (O-0000/2023 – B9-0000/2023 un O-0000/2023 – B9-0000/2023),
 - ņemot vērā Reglamenta 136. panta 5. punktu un 132. panta 2. punktu,
 - ņemot vērā Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komitejas rezolūcijas priekšlikumu,
- A. tā kā Eiropas Parlaments ir izsludinājis ārkārtas situāciju klimata un vides jomā un apņēmis steidzami īstenot konkrētas darbības, lai apkarotu un ierobežotu šos draudus, pirms nav par vēlu; tā kā bioloģiskās daudzveidības zudums un klimata pārmaiņas ir savstarpēji saistītas un viena otru pastiprina, abas rada līdzvērtīgus draudus dzīvībai uz mūsu planētas un līdz ar to šīs problēmas nekavējoties ir jārisina kopā;
- B. tā kā Parīzes nolīgums stājās spēkā 2016. gada 4. novembrī; tā kā līdz šim nolīgumam ir pievienojušās 193 valstis un ES, pārstāvot vairāk nekā 98 % no globālajām emisijām;
- C. tā kā saskaņā ar *UNEP* 2022. gada ziņojumu “Emisiju samazināšanas deficīts” nosacījuma nacionāli noteikto devumu (NND) īstenošana līdz gadsimta beigām novestu pie globālās temperatūras pieauguma par 2,4 °C; tā kā pašreizējā politika nav pietiekama, lai izpildītu pat beznosacījumu NND, un, turpinot pašreizējo politiku, globālā temperatūra paaugstinātos par 2,8 °C;
- D. tā kā kopš Parīzes nolīguma pieņemšanas 2015. gadā ir panākts nepietiekams kolektīvais progress virzībā uz Parīzes nolīguma ilgtermiņa mērķu sasniegšanu; tā kā 2022. gada NND kopsavilkuma ziņojumā ir norādīts, ka kopējais globālais siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisiju līmenis 2030. gadā, ņemot vērā visu jaunāko NND īstenošanu, tiek lēsts tikai par 0,3 % zemāks nekā 2019. gada līmenis; tā kā Sestajā novērtējuma ziņojumā (*AR6*) secināts, ka scenārijos, kas ierobežo sasilšanu līdz 1,5 °C (ar vairāk nekā 50 % iespējamību līdz 2100. gadam), SEG emisijām līdz 2030. gadam jābūt par 43 % mazākām par 2019. gada līmeni;
- E. tā kā globālā izvēršana (*GST*), kas pirmo reizi notiek 2023. gadā, ir Parīzes nolīguma centrālais elements, kurš sniedz vispārēju priekšstatu par nolīguma īstenošanas progresu; tā kā izvēršanas rezultātam būtu jānodrošina puses pastiprināt vērienīgumu un virzīt klimatrīcību;
- F. tā kā *IPCC* 6. novērtējuma ziņojumā ir apstiprināts, ka SEG emisijas no cilvēku

[28. konferencei \(COP 28\) \(Dubaija, 2023. gada 30. novembris – 12. decembris\) – Padomes 2023. gada 17. oktobra secinājumi.](#)

darbībām ir paaugstinājušas globālo temperatūru par 1,1 °C salīdzinājumā ar pirmsindustriālo līmeni kā vidējo vērtību 2010.–2019. gadā; tā kā saskaņā ar Pasaulē Meteoroloģijas organizācijas (PMO) datiem patlaban pastāv gandrīz 66 % iespējamība, ka jau laikposmā no 2023. līdz 2027. gadam globālā sasilšana īslaicīgi pārsniegs 1,5 °C²³; tā kā PMO ir norādījusi, ka Arktikas sasilšana ir nesamērīgi augsta²⁴, un jaunie pētījumi liecina, ka Arktika vasarās varētu būt brīva no ledus jau 21. gadsimta 30. gados; tā kā tiek prognozēts, ka ar klimatu saistītie riski veselībai, iztikai, nodrošinātībai ar pārtiku, ūdensapgādei, cilvēku drošībai un ekonomikas izaugsmei palielināsies, globālajai sasilšanai pārsniedzot pirmsindustriālā laikmeta līmeni par 1,5 °C, un palielināsies vēl vairāk, globālajai sasilšanai sasniedzot 2 °C²⁵;

- G. tā kā metāns ir vainojams aptuveni 30 % globālo temperatūru pieauguma kopš rūpniecības revolūcijas un tā kā metāna emisiju ātra un pastāvīga samazināšana ir pamata veids, kā ierobežot tuvākā laika sasilšanu un uzlabot gaisa kvalitāti²⁶; tā kā saskaņā ar *IPCC* 6. novērtējuma ziņojumu, lai globālo sasilšanu saglabātu zem 1,5 °C, līdz 2030. gadam ir ievērojami jāsamazina antropogēnās metāna emisijas²⁷; tā kā metāns ir iedarbīga SEG ar 100 gadu globālās sasilšanas potenciālu un tā ietekme uz klimatu ir 28 reizes lielāka nekā CO₂ ietekme 100 gadu laikposmā un 80 reižu spēcīgāka 20 gadu laikposmā; tā kā saskaņā ar *UNEP* ziņojumu par emisiju samazināšanas deficītu metāna un slāpekļa oksīda emisijas saglabājās stabilas laikā no 2019. līdz 2021. gadam, savukārt fluoru saturošās gāzes turpināja pieaugt; tā kā stingrāki pasākumi metāna emisiju samazināšanai ir viens no izmaksu ziņā efektīvākajiem pasākumiem SEG emisiju samazināšanai īstermiņā²⁸; tā kā lauksaimniecība un lauksaimniecības dzīvnieku nozare emitē 145 miljonus tonnu metāna gadā, tādēļ tā ir lielākā un nozīmīgākā nozare metāna emisiju ziņā; tā kā metāna emisijas lauksaimniecībā galvenokārt veicina mājlopu skaita palielināšanās; tā kā mājlopu emisijas no kūtsmēsliem un fermentācijas gremošanas traktā veido aptuveni 32 % no visām antropogēnajām metāna emisijām;
- H. tā kā *IPCC* 6. novērtējuma ziņojuma secinājumis ir brīdināts, ka klimata pārmaiņu ietekme jau un aizvien vairāk skar visu lauksaimniecības un zivsaimniecības nozaru ražīgumu, saasinot ūdens trūkumu un apdraudot nodrošinātību ar pārtiku, uzturu un iztikas līdzekļus; tā kā globālās pārtikas sistēmas rada 31 % no globālajām emisijām; tā kā katru gadu visā pasaulē kultūraugiem izmanto vairāk nekā 100 miljonus tonnu sintētisko mēslošanas līdzekļu²⁹; tā kā lielākā daļa emisiju no sintētiskajiem slāpekļa mēslošanas līdzekļiem rodas pēc to iestrādes augsnē un nokļūšanas atmosfērā slāpekļa oksīda (N₂O) veidā, kas ir noturīgas SEG emisijas ar 265 reizes lielāku globālās sasilšanas potenciālu nekā CO₂ 100 gadu periodā; tā kā sintētiskā slāpekļa mēslošanas līdzekļu piegādes ķēde veidoja aptuveni 2,1 % no globālajām siltumnīcefekta gāzu

²³ [IPCC 6th Assessment Report – Climate Change 2023.](#)

²⁴ [PMO atjauninājums 2023. gada maijā.](#)

²⁵ [IPCC Special Report on the impacts of global warming of 1.5 °C.](#)

²⁶ [IEA, Global Methane Tracker 2022 – Methane and climate change.](#)

²⁷ [IPCC 6th Assessment Climate Change 2023 – Synthesis Report.](#)

²⁸ *UNEP* 2021. gada 6. maija ziņojums “*Global Methane Assessment: Benefits and Costs of Mitigating Methane Emissions*”.

²⁹ Apvienoto Nāciju Organizācijas Pārtikas un lauksaimniecības organizācija, “[World fertilizer trends and outlook to 2022](#)”, 2019. gads.

emisijām³⁰;

- I. tā kā Padome 2022. gada 24. oktobra secinājumos norādīja, ka tā ir gatava pēc iespējas drīz pēc sarunu secinājumiem par paketes “Gatavi mērķrādītājam 55 %” būtiskajām daļām vajadzības gadījumā atjaunināt ES un tās dalībvalstu NND;
- J. tā kā *UNFCCC* pirmajā ziņojumā par jaunattīstības valstu pušu vajadzību noteikšanu ir sacīts, ka jaunattīstības valstu pušu iesniegtie nacionālie ziņojumi liecina, ka izmaksas, lai nodrošinātu to vajadzības, kas saistītas ar Konvencijas un Parīzes nolīguma īstenošanu, līdz 2030. gadam kopā sasniedz 5,8–5,9 triljonus ASV dolāru, no kuriem 502 miljardi ASV dolāru ir identificēti kā izmaksas, lai nodrošinātu to vajadzības, kurām nepieciešami starptautiski finansējuma avoti³¹; tā kā publiskā un privātā finansējuma plūsmas fosilajam kurināmajam joprojām ir lielākas nekā klimata pārmaiņu pielāgošanai un mazināšanai³²;
- K. tā kā saskaņā ar Parīzes nolīguma 4. panta 3. punktu Savienības atjauninātais NND atspoguļo augstāko iespējamo mērķi atbilstīgi Savienības kopējiem, bet diferencētajiem pienākumiem un attiecīgajām spējām;
- L. tā kā klimata un biodaudzveidības krīzes ir savstarpēji saistītas, saasina viena otru un būtu steidzami jārisina kopā;
- M. tā kā Parīzes nolīguma preambulā ir atzīmēts, ka ir svarīgi nodrošināt visu ekosistēmu un tostarp arī okeānu integritāti. tā kā *IPBES* globālajā izvērtējuma ziņojumā par bioloģisko daudzveidību un ekosistēmu pakalpojumiem³³ ir uzsvērts, ka ilgtspējīgai dabas izmantošanai būs ievērojama nozīme, lai pielāgotos un mazinātu bīstamo antropogēno ietekmi uz klimata sistēmā;
- N. tā kā augsnes ir lielākā sauszemes oglekļa krātuve uz planētas; tā kā veselīgu augšņu nodrošināšana stiprina noturību un samazina neaizsargātību pret klimata pārmaiņām; tā kā globāli mēs zaudējam kūdrājus 500 000 hektāru platībā gadā, savukārt jau nosusinātie un degradētie kūdrāji rada aptuveni 4 % no gada globālajām cilvēka izraisītajām emisijām³⁴; tā kā, neraugoties uz to, ka kūdrāji sedz vien 3–4 % no pasaules sauszemes virsmas, tie uzkrāj gandrīz vienu trešdaļu pasaules augsnes oglekļa, kas ir vairāk nekā divreiz vairāk par to apjomu, kuru uzkrāt visi pasaules meži kopā;
- O. tā kā jaunākajā *UNEP* gada ziņojumā par adaptācijas plaisu ir uzsvērts, ka globālie centieni pielāgošanās plānošanā, finansēšanā un īstenošanā netiek līdzīgi pieaugošajiem klimata riskiem; tā kā Glāzgovas un Šarm eš Šeihas darba programma attiecībā uz globālo mērķi pielāgošanās un globālās izvēšanas jomā būtu jāizņem kā iespēja visām pusēm rīkoties saistībā ar secinājumiem minētajā ziņojumā, kā arī *IPCC* darba

³⁰ Menegat, S. et al., *Greenhouse gas emissions from global production and use of nitrogen synthetic fertilisers in agriculture*, *Scientific Reports*, 2022. gads.

³¹ *UNFCCC*, *First report on the determination of the needs of developing country Parties related to implementing the Convention and the Paris Agreement (NDR)*, 2019. gads.

³² *IPCC AR6 WG3*, *Climate Change 2022*, kopsavilkuma ziņojums politikas veidotājiem, 2022. gads.

³³ *IPBES*, *The global assessment report on biodiversity and ecosystem services*, 2019. gads.

³⁴ *UNEP* paziņojums presei “*Global assessment reveals huge potential of peatlands as a climate solution*”, 2022. gada 17. novembris.

grupas II 6. izvērtējuma ziņojumā;

- P. tā kā ir zinātniski pierādīta saikne starp veselības, vides un klimata krīzēm; tā kā Eiropas klimata un veselības novērošanas centrs ir apzinājis būtisku ietekmi uz veselību, ko rada karstums, mežu ugunsgrēki, plūdi, vektoru pārnēsātas slimības, ūdens un plūdu pārnēsātas slimības, piesārņojums, gaisa piesārņojums, UV starojums, gaisā esošie alergēni, piezemes ozons, garīgās veselības ietekme un drošības un veselības aizsardzības darbā ietekme; tā kā ekstrēmi laikapstākļi, biodaudzveidības zudums, zemes degradācija un ūdens trūkums liek cilvēkiem pārvietoties un būtiski ietekmē viņu veselību un spēju pilnvērtīgi izmantot savas cilvēktiesības;
- J. tā kā ANO 2023. gada Pasaules ūdens resursu attīstības ziņojums brīdina par globālu ūdens krīzi ar nenovēršamiem riskiem; tā kā vairāk nekā 90 % katastrofu ir saistīti ar ūdeni; klimata pārmaiņu vissmagākā ietekme ir jūtama tieši caur ūdeni³⁵; tā kā Parīzes nolīguma puses atzīst nodrošinātības ar pārtiku un bada izskaušanas prioritāro raksturu;
- R. tā kā ūdens trūkums kļūst par endēmiju ūdens trūkuma radītas fiziskas spriedzes vietējās ietekmes un saldūdens piesārņojuma paātrināšanās un izplatīšanās dēļ; tā kā valstīm ar zemiem, vidējiem un augstiem ienākumiem ir riska pazīmes, kas saistītas ar ūdens kvalitāti³⁶; tā kā daudzie ekosistēmu pakalpojumi, ko nodrošina ūdens, būtu jānodrošina, cita starpā izmantojot ūdens plānošanu un ieguldījumus ar ūdeni saistītās inovācijās, tostarp energoefektivitātē un ūdens izmantošanas efektivitātē, saskaņā ar vieda ūdens patēriņa sabiedrības principiem;
- S. tā kā Eiropas Savienībā laikā no 1980. līdz 2020. gadam dabas katastrofas ir skārušas gandrīz 50 miljonus cilvēku un katru gadu minētajā periodā vidēji radījušas ekonomiskus zaudējumus 12 miljardu EUR vērtībā³⁷; tā kā šie zaudējumi ir nevienmērīgi sadalīti; tā kā *Copernicus* klimata pārmaiņu uzraudzības pakalpojums ir atklājis, ka 2022. gads ir bijis ārkārtēju apstākļu gads ar daudziem pārspētiem temperatūras rekordiem un ka 2022. gada vasara bija karstākā reģistrētā vasara Eiropā; tā kā ūdens trūkums, plūdi un sausums ir galvenie riski arī Eiropā; tā kā tālākie reģioni un salas ir vieni no visvairāk skartajiem reģioniem, jo īpaši klimata pārmaiņu un ilgtspējīgas attīstības ziņā, salīdzinot ar pārējo ES un pārējo attīstīto pasauli;
- T. tā kā, lai gan okeānam ir unikāla un būtiska nozīme kā klimata regulatoram klimata krīzes kontekstā, jo tas sedz 71 % no Zemes virsmas, ražo pusi mūsu skābekļa un absorbē trešdaļu CO₂ emisiju un 90 % no pārpalikuma karstuma klimata sistēmā³⁸, jūras bioloģiskā daudzveidība ir nopietni apdraudēta, kā norādījusi *IPBES* un *IPCC*; tā kā okeāna sasilšana ietekmē piekrastes ekosistēmas, izraisot jūras karstuma viļņu pastiprināšanos, paskābināšanos, skābekļa zudumu, sāļuma ieplūšanu un jūras līmeņa celšanos³⁹; tā kā Eiropas Vides aģentūra ir brīdinājusi par pašreizējo Eiropas jūras vides degradēto stāvokli un norādījusi, ka strauji jāatjauno mūsu jūras ekosistēmas, pievēršoties cilvēka darbības ietekmei uz jūras vidi; tā kā stipri degradēti jūras kritiski

³⁵ ANO paziņojums presei: "[Historic UN conference marks watershed moment to tackle global water crisis and ensure water-secure future](#)", 2023. gada 23. marts.

³⁶ [The United Nations World Water Development Report 2023: partnerships and cooperation for water](#).

³⁷ [Overview of natural and man-made disaster risks the European Union may face](#): 2020. gada izdevums.

³⁸ ANO klimatrīcība "[The ocean – the world's greatest ally against climate change](#)".

³⁹ *IPCC*, [Special report on the ocean and cryosphere in a changing climate](#), 2019. gads.

svarīgie biotopi, tādi kā koraļļu rīfi, mangrovju un jūraszāļu audzes, un tos apdraud klimata pārmaiņas un piesārņojums;

- U. tā kā saskaņā ar *UNEP* datiem plastmasas piesārņojums izmaina dzīvotnes un dabiskos procesus, samazinot ekosistēmu spēju pielāgoties klimata pārmaiņām un tieši ietekmējot miljoniem cilvēku iztikas līdzekļus; tā kā globālā plastmasas nozare rada 6 % no pasaules naftas patēriņa un ka ir sagaidāms, ka līdz 2050. gadam šis skaitlis sasniegs 20 %⁴⁰; tā kā procesi, lai iegūtu un destilētu eļļu un ražotu plastmasu, ir energoietilpīgi; tā kā izmestie plastmasas atkritumi rada siltumnīcefekta gāzu emisijas, kad tiek pakļauti saules starojumam gaisā un ūdenī, un tas arī traucē okeāna spējai piesaistīt oglekli; tā kā tiek lēsts, ka globālās plastmasas emisijas divkāršosies līdz 44 miljoniem tonnu gadā un ka bez vērienīgas jaunas politikas globālais plastmasas patēriņš palielināsies no 460 miljoniem tonnu 2019. gadā līdz 231 miljoniem tonnu 2060. gadā⁴¹;
- V. tā kā enerģētikas krīze ir pievērsusi uzmanību enerģētiskās drošības jautājumam un nepieciešamībai samazināt enerģijas pieprasījumu un dažādot energosistēmu; tā kā Krievijas militārais iebrukums Ukrainā ir pastiprinājis nepieciešamību steidzami pārveidot globālo energosistēmu;
- V. tā kā Glāzgovas klimata paktā un Šarm eš Šeihas īstenošanas plānā ir atzīta to ieinteresēto personu, kas nav nolīguma puses, svarīgā loma virzībā uz Parīzes nolīguma mērķu sasniegšanu;
- X. tā kā *ESABCC* iesaka ES līdz 2040. gadam par 90–95 % samazināt emisijas, salīdzinot ar 1990. gadu, un atlikušo siltumnīcefekta gāzu budžetu 11–14 miljardus tonnu CO₂ apmērā 2030.–2050. gadam, pamatojoties uz zinātnisku novērtējumu, lai mazinātu klimata riskus un nodrošinātu ilgtspējīgu nākotni;
- Y. tā kā ANO augsta līmeņa ekspertu grupas nevalstisko struktūru neto nulles emisiju solījumu jautājumos (*HLEG*) nesenā ziņojumā ir ieteikts panākt labāku pārredzamību un ziņošanu par nevalstisko struktūru klimatrīcību;
- Z. tā kā 2030. gadā 1 % pasaules iedzīvotāju, kas ir visbagātākie, patēriņa emisijas uz vienu iedzīvotāju joprojām būs 30 reizu lielākas nekā pasaules līmenī uz vienu iedzīvotāju, savukārt pasaules nabadzīgākās iedzīvotāju puses emisijas būs vairākas reizes mazākas par šo līmeni⁴²; tā kā 46 pasaules vismazāk attīstītās valstis, kurās dzīvo aptuveni 1,1 miljards cilvēku, ir minimāli veicinājušas CO₂ emisijas; tā kā tomēr 69 % no pasaules nāves gadījumiem, ko izraisījušas ar klimatu saistītas katastrofas, pēdējo 50 gadu laikā ir notikuši vismazāk attīstītajās valstīs⁴³; tā kā līdz 2050. gadam Āfrikas, Latīņamerikas, Āzijas un Klusā okeāna, kā arī Austrumeiropas reģionos par klimata migrantiem varētu kļūt līdz pat 216 miljoniem cilvēku⁴⁴;
- AA. tā kā klimata krīzes nelabvēlīgā ietekme un ar to saistītie zaudējumi un kaitējums

⁴⁰ Pasaules ekonomikas forums, "[The New Plastics Economy – Rethinking the future of plastics](#)", 2016. gada janvāris.

⁴¹ ESAO, "[Global plastic waste set to almost triple by 2060](#)", 2022. gada jūnijs.

⁴² Eiropas Vides rīcībpolitikas institūts (*IEEP*) un *Oxfam*, "[Carbon Inequality in 2030](#)", 2021. gada novembris.

⁴³ Apvienoto Nāciju Organizācijas Tirdzniecības un attīstības konference (*UNCTAD*), "[Least Developed Countries Report 2022](#)".

⁴⁴ *Open Knowledge Repository beta*, "[Acting on Internal Climate Migration](#)", 2021. gads.

nesamērīgi ietekmē neaizsargātas un marginalizētas personas;

COP 28 Dubajā un pirmā globālā izsvēršana

1. atgādina par *IPCC* 6. novērtējuma ziņojuma secinājumiem, ka globālās sasilšanas ierobežošanai līdz 1,5 °C vai pat līdz mazāk par 2 °C ir nepieciešami ātri, padziļināti un ilgstoši klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumi; uzsver, ka globālās sasilšanas ierobežošanai līdz 1,5 °C ir nepieciešams samazināt globālās siltumnīcefekta gāzu emisijas par 43 % salīdzinājumā ar 2019. gada līmeni šajā kritiskajā desmitgadē pirms 2030. gada; mudina starptautisko kopienu īstenot koncentrētus centienus, lai sasniegtu minēto mērķi, un aicina attīstītās valstis un lielus emitētājus rādīt piemēru; atkārtoti uzsver saistības, kas uzņemtas saskaņā ar Glāzgovas Klimata paktu, un pauž bažas par ierobežoto progresu, kāds panākts klimata pārmaiņu mazināšanas paātrināšanā, tostarp *COP 27* laikā un starpsesiju sanāksmē Bonnā 2023. gada jūnijā;
2. atzīst, ka *IPCC* 6. novērtējuma ziņojums ir apstiprinājis, ka SEG emisijas, kas rodas cilvēka darbības rezultātā, ir paaugstinājušas globālo temperatūru par 1,1 °C salīdzinājumā ar pirmsindustriālā laikmeta līmeni; pauž bažas par *UNEP* 2022. gada ziņojuma par emisiju samazināšanas deficītu konstatējumiem, jo īpaši par to, ka, lai gan nosacījuma NND īstenošana līdz gadsimta beigām novestu pie globālās temperatūras pieauguma par 2,4 °C, pašreizējā politika nav pietiekama, lai apmierinātu pat beznosacījumu NND, un, turpinot pašreizējo politiku, globālā temperatūra pieaugtu par 2,8 °C; pauž satraukumu par to, ka emisijas joprojām pieaug un ka emisiju samazināšanas deficīts palielinās, un uzsver, ka klimata riskus palielinās jebkāda kavēšanās īstenot efektīvus pasākumus, lai mazinātu klimata pārmaiņas un pielāgotos tām, tādējādi palielinot zaudējumus un kaitējumu;
3. aicina Komisiju un dalībvalstis pirms konferences izmantot visus diplomātiskos kanālus, lai sadarbotos ar visām pusēm nolūkā palielināt to īstermiņa, vidēja termiņa un ilgtermiņa klimata mērķus un ar tiem saistīto politiku, kā arī palielināt to NND vērienīgumu, lai turpinātu centienus ierobežot temperatūras paaugstināšanos līdz 1,5 °C saskaņā ar Glāzgovas Klimata paktu;
4. uzsver nepieciešamību paātrināt klimatrīcību, lai sasniegtu Parīzes nolīguma mērķus tādā veidā, kas nodrošina taisnīgu pāreju, nevienu neatstājot novārtā; aicina *COP 28* pievērsties nepieciešamībai veikt sistēmisku pārveidi par ekonomikas modeli, kas planētas iespēju robežās nodrošina labklājību ikvienam;
5. uzsver, ka globālās izsvēršanas process ir Parīzes nolīguma centrāls elements un ka pirmā globālā izsvēršana ir svarīgs brīdis, lai varētu pastiprināt kopīgos mērķus klimatrīcības un atbalsta jomā; sagaida, ka visas puses pilnībā iesaistīsies globālajā izsvēršanā, lai stiprinātu saistības saskaņā ar Parīzes nolīgumu, saskaņojot tālejošos mērķus ar konkrētu pasākumu paātrinātu īstenošanu, lai panāktu efektīvu pāreju un nodrošinātu klimatneitrālu, klimatnoturīgu un taisnīgu nākotni;
6. atkārtoti norāda, ka globālās izsvēršanas darba pamatā vajadzētu būt zinātnei un tajā būtu jāvadās pēc taisnīguma principa, kopējas, bet diferencētas atbildības principa un attiecīgajām spējām; atgādina, ka globālās izsvēršanas darbā būtu jāpārskata klimatrīcība, vienlaikus ņemot vērā arī cilvēktiesības, dzimumu līdztiesību un taisnīgumu starp paaudzēm; mudina *UNFCCC* puses integrēt cilvēktiesību dimensiju

savos NND;

7. atbalsta globālo mērķi *COP 28* līdz 2030. gadam trīskāršot atjaunīgo enerģiju un divkāršot energoefektivitāti, kā arī pēc iespējas ātrāk reāli pārtraukt fosilā kurināmā izmantošanu, lai nodrošinātu, ka 1,5 °C ir sasniedzams mērķis, tostarp apturot visus jaunus ieguldījumus fosilā kurināmā ieguvē; mudina ES un dalībvalstis šajā saistībā uzņemties proaktīvu un konstruktīvu lomu; atkārtoti aicina Komisiju, dalībvalstis un citas puses veikt līdzīgus pasākumus un izstrādāt fosilā kurināmā neizplatīšanas līgumu; uzsver, ka vidiskā pārkārtošanās būtu jāīsteno ar vismazākajām vides izmaksām un ka būtu maksimāli jāpalielina sinerģija starp atjaunīgo enerģiju un dabas atjaunošanu;
8. mudina visas *UNFCCC* puses palielināt savus NND, lai steidzami novērstu emisiju samazināšanas deficītu, pamatojoties uz pirmās globālās izsvēršanas novērtējumu, kā arī *IPCC* un *UNEP* konstatējumiem, un novērst īstenošanas nepilnības, pastiprinot un uzlabojot klimata pārmaiņu seku mazināšanas politikas īstenošanu, lai izpildītu visas attiecīgās saistības; uzsver it sevišķi visu lielo emitētāju un G20 valstu pienākumu uzņemties vadību; mudina visas puses, tostarp ES, pamatojoties uz *COP 26* lēmumu par kopējiem termiņiem, 2025. gadā paziņot NND 2035. gadam;
9. uzsver, ka globālās izsvēršanas rezultātiem un saistītajiem *COP 28* lēmumiem ir jāierosina konkrēti, realizējami un īpaši procesi, lai sāktu virzīties uz Parīzes nolīguma mērķiem; uzskata, ka šādiem procesiem būtu jāietver gada NND kopsavilkuma ziņojuma turpinājums, lai novērtētu progresu mērķu deficīta novēršanā, kā arī ikgadēji *UNFCCC* ziņojumi, kas novērtē progresu visu līdz šim noteikto nozaru mērķu un solījumu sasniegšanā; uzsver, ka šādiem procesiem būtu jānovēd pie konkrētas, uz zinātnei balstītas politikas un plāniem;
10. mudina visas puses nodrošināt stingrus noteikumus par sadarbības mehānismiem saskaņā ar Parīzes nolīguma 6. pantu un aicina ES un dalībvalstis stingri atbalstīt augstu klimata integritātes līmeni, pamatojoties uz labākajiem pieejamajiem zinātniskajiem datiem, sarunās par nenokārtotiem jautājumiem, arī par piesaistītāju nozīmi, lai nodrošinātu, ka noteikumi panāk patiesus emisiju samazinājumus un pilnīgu pārredzamību;
11. uzskata, ka Savienībai un dalībvalstīm nevajadzētu pieņemt rezultātu, kurš veicina fosilo kurināmo emisiju samazināšanas tehnoloģijas elektroenerģijas nozarē, vai vāju nostāju attiecībā uz taisnīgu enerģētikas pārkārtošanu;

Pielāgošanās

12. uzsver, ka ir jāpaplašina pielāgošanās rīcība ES un pasaulē; atkārtoti norāda, ka pielāgošanās pasākumi īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā ir nepieciešami visām pusēm, ja tās vēlas mazināt klimata pārmaiņu un biodaudzveidības krīžu nelabvēlīgo ietekmi, uzsverot jaunattīstības valstu, jo īpaši VAV un mazo salu jaunattīstības valstu (*SIDS*), īpašo neaizsargātību; aicina puses, kas nav iesniegušas pielāgošanās paziņojumus vai nacionālos pielāgošanās plānus, to nekavējoties darīt; aicina visas Puses pirms *COP 28* atjaunināt savus NND, lai tajos būtu iekļauts spēcīgs adaptācijas komponents ar konkrētiem pielāgošanas pasākumiem un saistītiem kvantitatīviem mērķiem;

13. mudina visas puses *COP 28* panākt ticamu, stabilu un īstenojamu globālo pielāgošanās satvaru, lai uzlabotu pielāgošanās spējas, stiprinātu noturību un mazinātu neaizsargātību pret klimata pārmaiņām, pastiprinātu uzmanību pievēršot ūdenim, ūdens ekosistēmām un pakalpojumiem; uzsver, ka ir svarīgi noteikt globālu pielāgošanās mērķi (*GGA*) un visām pusēm uzlabot pielāgošanās darbības; mudina visas puses Pušu konferences ietvaros pieņemt pastāvīgu darba kārtības punktu attiecībā uz *GGA*, lai tādējādi varētu tikt īstenoti Parīzes nolīguma puses (*CMA*) un pakļautās izpildinstitūcijas; uzsver, ka ir jāpastiprina centieni, lai *GGA* pārvērstu izmērāmos rezultātos, kam cita starpā būtu jānodrošina visaptveroša izpratne par klimata un katastrofu riskiem un ar tiem saistītajām pielāgošanās vajadzībām un izmaksām dažādos līmeņos, jāpalielina konsekvēntu un salīdzināmu datu pieejamība, jānosaka un jāuzlabo īstenošanas līdzekļu nodrošinājums un pieejamība, tostarp finanšu un tehnoloģiju atbalsts, un jāizstrādā kopīgs kvantitatīvu un kvalitatīvu rādītāju, metodiku un pieeju kopums, lai laika gaitā uzraudzītu virzību uz mērķa sasniegšanu; uzsver, cik svarīga ir uz kopienas balstīta pieeja pielāgošanās rīcībai; aicina Klimata pārmaiņu mazināšanas fondu, Pasaules Vides fondu, Pielāgošanās fondu un Ilgtspējīgas ietekmes fondu izstrādāt labākas stratēģijas, lai uzrunātu vietējā līmeņa dalībniekus, kas vada klimatadaptācijas risinājumus;
14. norāda, ka finansiālais atbalsts mazināšanai joprojām ir lielāks par atbalstu pielāgošanās darbībām; norāda, ka 2019. gadā mazināšana veidoja divas trešdaļas no attīstīto valstu nodrošinātā un mobilizētā kopējā klimatfinansējuma (50,8 miljardi USD), savukārt pielāgošanās finansējums bija vien 20,1 miljards USD un transversālais mazināšanas un pielāgošanās finansējums — 8,7 miljard USD⁴⁵; aicina visas puses paplašināt savas apņemšanās un iesniegt konkrētu ceļvedi par kopīgu mērķi līdz 2025. gadam divkāršot pielāgošanās finansējumu, pamatojoties uz 2019. gada līmeni, lai panāktu līdzsvaru starp mazināšanas un pielāgošanās finansējumu, un mudina veikt papildu iemaksas Vismazāk attīstīto valstu fondā un Klimata pārmaiņu īpašajā fondā; aicina Komisiju un dalībvalstis noteikt konkrētus ceļus, kā līdz 2025. gadam palielināt pielāgošanās finansējumu, tostarp no ES budžeta;
15. atgādina, ka saskaņā ar ES Klimata aktu dalībvalstīm ir jānodrošina, ka pastāvīgi tiek palielināta pielāgošanās spēja, stiprināta noturība un mazināta neaizsargātība pret klimata pārmaiņām, kā paredzēts Parīzes nolīguma 7. pantā; atkārtoti aicina Komisiju izstrādāt vispusīgu ES mēroga klimata risku novērtējumu, lai aplūkotu noturību un sagatavotību klimata pārmaiņām Eiropā; tāpat atkārtoti aicina Komisiju ierosināt visaptverošu, vērienīgu un juridiski saistošu Eiropas pielāgošanās klimata pārmaiņām satvaru ar atbilstīgiem likumdošanas instrumentiem, īpašu uzmanību pievēršot visneaizsargātākajiem reģioniem; uzsver, cik būtiska ir jaunā ES pielāgošanās stratēģija un tās saikne ar ES Biodaudzveidības stratēģiju un jauno tiesisko regulējumu pielāgošanās jomā, kas izriet no Eiropas Klimata akta, un atkārtoti aicina Parlamenta aicinājumus tos vērienīgi īstenot, tostarp arī to starptautiskos komponentus;
16. uzsver, ka agrīnās brīdināšanas sistēmas ir ļoti svarīgas efektīvam pielāgošanās procesam, taču tās ir pieejamas tikai mazāk nekā pusei PMO dalībvalstu; atbalsta PMO priekšlikumu nodrošināt, ka agrīnās brīdināšanas sistēmas tuvāko piecu gadu laikā sasniedz ikvienu; aicina ātri īstenot šo agrīnās brīdināšanas pakalpojumu iniciatīvu, lai

⁴⁵ ESAO, "[Climate Finance Provided and Mobilised: Aggregate Trends Updated with 2019 Data](#)", 2019. gads.

pēc iespējas ātrāk glābtu daudzas dzīvības;

Zaudējumi un kaitējums

17. mudina visas puses nodrošināt, ka zaudējumu un kaitējuma fonds darbojas *COP 28*, lai nodrošinātu jaunu, papildu, pietiekamu un paredzamu finansējumu nolūkā izvairīties no zaudējumiem un kaitējuma, kas saistīti ar klimata pārmaiņu negatīvo ietekmi, kā arī līdz minimumam samazināt un novērst tos; noteikti uzskata, ka zaudējumu un kaitējuma finansējumā par prioritāti ir jāizvirza dotācijas un ka tam ir jāpapildina humānā palīdzībā, taču jābūt nodalītam no tās; mudina Komisiju un dalībvalstis kopā ar citiem lieliem emitētājiem būt gataviem ieguldīt savu taisnīgo daļu zaudējumu un kaitējuma fondā, lai nodrošinātu globālu klimata taisnīgumu, *COP 28* vai tās laikā dodot ievērojamus daudzgadu solījumus;
18. atzīmē, ka Parīzes nolīguma 8. pants (zaudējumi un kaitējums) nosaka, ka pusēm jāīsteno sadarbīga pieeja zaudējumiem un kaitējumam, kas saistīts ar klimata pārmaiņu negatīvajām sekām; aicina skaidri definēt zaudējumus un kaitējumu un noteikt metodiku to aplēsēm, pamatojoties uz zinātni un kopienu vajadzībām; aicina *COP 28* sanāsmē panākt tādu iznākumu, kas sniegtu skaidrus ieteikumus par jaunā fonda struktūru, pārvaldību un finansēšanas kārtību; aicina puses nodrošināt pilsoniskās sabiedrības un visvairāk skarto kopienu jēgpilnu līdzdalību zaudējumu un kaitējuma fonda pārvaldības instrumentā; uzsver, ka vietējām un reģionālajām iestādēm ir būtiska nozīme, diagnosticējot, novērtējot un izstrādājot reakcijas uz savu iedzīvotāju un teritoriju vajadzībām, riskiem un apdraudējumiem; uzsver, ka zaudējumu un kaitējuma finansējuma decentralizēta nodrošināšana ar vietējo valdību starpniecību var garantēt, ka satricinājumu brīdī finansējums ir pieejams vietējā līmenī un ka ieguldījumi ir piemēroti reaģēšanai uz vietējiem apstākļiem un efektīvāk novirzīti uz iedzīvotāju prioritātēm;
19. uzsver, ka, lai risinātu klimata pārmaiņu radīto globālo problēmu, ir būtiski jāpalielina gan publiskā, gan privātā sektora ieguldījumi un klimata finansējuma plūsmas pasaules mērogā; uzsver, ka šim finansējumam jābūt viegli pieejamam visām valstīm, jo īpaši VAV un *SIDS*, ja iespējams, izmantojot tiešas piekļuves kārtību; aicina Komisiju un dalībvalstis turpināt funkcionēt kā savienojošam elementam starp attīstītām, jaunattīstības un vismazāk attīstītajām valstīm, lai pastiprinātu Vērienīgu ieceru koalīcijas darbu gan pie mazināšanas, gan pielāgošanās finansējuma un pie zaudējumu un kaitējuma fonda darbības uzsākšanas;
20. aicina Zaudējumu un kaitējuma pārejas komiteju nodrošināt, ka Zaudējumu un kaitējuma fonds ir dzimumsensitīvs un transformatīvs, balstās uz visvairāk skarto personu vajadzībām un reaģē uz sieviešu ciestajiem konkrētajiem zaudējumiem; uzskata, ka sievietes ir centralizēti jāiesaista jaunā fonda izstrādē, pārvaldībā un izmaksāšanā;
21. atkārtoti aicina turpmākajās *COP* iekļaut zaudējumus un kaitējumu kā pastāvīgu darba kārtības jautājumu, lai būtu skaidra sarunu telpa, kurā pārraudzīt un risināt šo problēmu, un pilnībā īstenot Santjago tīklu, lai efektīvi veicinātu tehnisko palīdzību zaudējumu un kaitējuma pienācīgai novēršanai; mudina Komisiju atbalstīt turpmāku darbu pie Santjago tīkla uzņēmējvalsts izraudzīšanās saskaņā ar *COP 27* lēmumā noteiktajiem

principiem, sagaidot lēmuma pieņemšanu *COP 28*;

Ieinteresēto personu dalība COP 28

22. atgādina, cik svarīgi ir *UNFCCC* lēmumu pieņemšanas procesos pilnībā iesaistīt visas Puses; uzsver, ka pašreizējo lēmumu pieņemšanas procesu *UNFCCC* ietvaros varētu uzlabot, lai nodrošinātu jaunattīstības valstu un VAV delegātu līdzdalību; tādēļ aicina *COP 28* prezidentūru un turpmākās prezidentūras izpētīt papildu veidus, kā nodrošināt šo delegātu efektīvu un pilnvērtīgu līdzdalību, un piešķirt papildu resursus;
23. pauž atzinību un solidaritāti tiem, kas cenšas vairot informētību par klimata krīzi un rīko kampaņas par jēgpilnas rīcības īstenošanu; uzsver jauniešu nozīmīgo lomu, kā norādīts Glāzgovas Klimata paktā, veicinot klimata mērķu sasniegšanu attiecīgajās jurisdikcijās; aicina piešķirt atbilstošus resursus, lai palielinātu informētību, veidotu spējas un iesaistītu vietējās kopienas klimata politikas īstenošanā;
24. uzsver, ka klimata mērķus nevar sasniegt bez sabiedrības, tostarp jauniešu, atbalsta un iesaistīšanas; aicina visas puses vairot informētību par klimata pārmaiņām un ar tām saistītajiem jautājumiem, apkarot dezinformāciju un sadarboties ar sabiedrības pārstāvjiem, tostarp nevalstiskajām organizācijām, lai gūtu sabiedrības atbalstu mitigācijas un pielāgošanās pasākumiem;
25. aicina *UNFCCC*, visas puses un Apvienoto Arābu Emirātu iestādes nodrošināt visiem iedzīvotājiem un pilsoniskās sabiedrības organizācijām, it sevišķi tām, kas pārstāv visneaizsargātākās kopienas, vienlīdzīgu piekļuvi *COP 28* un pilnīgu un neierobežotu dalību tajā, ietverot piekļuvi attiecīgajiem dokumentiem; nosoda līdzdalības šķēršļus, kādi tika piemēroti iepriekšējās *COP*; stingri nosoda atkārtotos cenzūras, iebiedēšanas, aizskaršanas un novērošanas gadījumus attiecībā uz pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kā arī apcietināšanas un aizturēšanas gadījumu vilni *COP 27* laikā Ēģiptē; atkārtoti aicina *UNFCCC* sekretariātu izstrādāt cilvēktiesību kritērijus, kas turpmāku *COP* uzņēmējvalstīm ir jāizpilda uzņemšanas nolīguma ietvaros, un mudina Komisiju un dalībvalstis uzņemties šā procesa vadību; turklāt aicina pārredzamības nolūkā publiskot uzņēmējvalstu nolīgumus un nodrošināt, ka ir pieņemti pasākumi pārstāvju aizsardzībai pret visa veida aizskaršanu; tādēļ aicina *UNFCCC* un uzņēmējvalstis īstenot stingrus pasākumus, lai aizsargātu pārstāvjus un dalībniekus pret aizskaršanu un iebiedēšanu *COP 28* un turpmākās *COP*;

Interesu konflikts, pārredzamība un integritāte

26. pauž bažas par to, ka *COP 27* vairāk nekā 630 fosilo kurināmo lobistu bija akreditēti dalībnieki, kas ir vairāk nekā 25 % pieaugums salīdzinājumā ar *COP 26*; aicina *UNFCCC* un puses nodrošināt, ka lēmumu pieņemšanas process ir aizsargāts pret interesēm, kas ir pretrunā Parīzes nolīguma mērķim, un ka fosilā kurināmā uzņēmumi nekādi neatbilstīgi un nepareizi neietekmē valsts amatpersonas un *UNFCCC* publisko lēmumu pieņemšanas procesu, jo tas var apdraudēt Parīzes nolīguma mērķus; mudina *UNFCCC* uzņemties vadību un ierosināt vērienīgu pārskatatbildības satvaru, kas aizsargātu *UNFCCC* darbu pret korporatīviem dalībniekiem ar pierādītām tiesām interesēm, pamatojoties uz modeli, kāds attiecībā uz tabakas nozari ir pieņemts PVO Pamatkonvencijā par tabakas kontroli;

27. pauž dziļas bažas par to, ka Apvienotie Arābu Emirāti ir par *COP 28* priekšsēdētāju izvirzījuši valsts naftas uzņēmuma *Abu Dhabi National Oil Company (ADNOC) Group* vadītāju sultānu *Al Jaber* un ka ducim *COP 28* darbinieku ir tiešas saiknes ar fosilo kurināmo industriju; pauž satraukumu par ziņojumiem, kas parāda, ka ADNOC darbinieki ir varējuši izlasīt *COP 28* klimata samita birojam adresētus un tā nosūtītus e-pastus un ka ar viņiem apspriedās par to, kā atbildēt uz mediju jautājumiem; uzskata, ka tas rada nopietnu interešu konflikta risku; mudina Komisiju un dalībvalstis veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka šajā un nākamajās *COP* prezidentūrās nav interešu konfliktu;
28. uzsver, ka efektīva piekļuve tiesiskās aizsardzības līdzekļiem vides jautājumos saskaņā ar Orhūsas konvenciju ir kritiski nozīmīga, lai sasniegtu Parīzes nolīguma mērķus; uzskata, ka ES un dalībvalstīm būtu jārada piemērs un jāievēro Orhūsas konvencijas Atbilstības komitejas konstatējumi un ieteikumi;

Vērienīga ES klimata politika

29. pieņem zināšanai ES atjaunināto NND; uzsver, ka ES nesen pieņemtā pakete “Gatavi mērķrādītājam 55 %” un tās kumulatīvā ietekme samazinās Savienības SEG neto emisijas par aptuveni 57 % salīdzinājumā ar 1990. gadu; uzsver, ka, kā norādījusi *ESABCC*, papildu centieni palielināt Savienības mērķi, pārsniedzot SEG neto emisiju samazinājumu 55 % apmērā līdz 2030. gadam, būtiski samazinātu Savienības kopējās emisijas līdz 2050. gadam un tādējādi palielinātu Savienības devuma globālajā klimata pārmaiņu mazināšanā taisnīgumu; mudina pārējās *UNFCCC* puses palielināt savus NND, ņemot vērā Glāzgovas Klimata paktā ietvertu lēmumu pārskatīt 2030. gada mērķi un pārvērst saistības konkrētos pasākumos;
30. atzinīgi vērtē *ESABCC* darbu un pieņem zināšanai tās ieteikumus par ES mēroga 2040. gada klimata mērķu un siltumnīcefekta gāzu budžeta noteikšanu 2030.–2050. gadam; uzsver, ka, kā norādījusi *ESABCC*, Savienībai būtu jāveic papildu pasākumi, lai ņemtu vērā to, ka tā jau ir izsmēlusi savu taisnīgo daļu no globālā SEG budžeta atbilstīgi globālās sasilšanas ierobežošanai 1,5 °C apmērā;
31. aicina Komisiju 2024. gada sākumā publicēt ietekmes novērtējuma ieteikumu attiecībā uz Savienības mērķrādītājiem pēc 2030. gada un pieņemt priekšlikumu saskaņā ar Eiropas Klimata akta 4. panta 3. punktu, ņemot vērā *COP 26* lēmumu par kopējiem termiņiem; uzsver, ka, iesniedzot šo priekšlikumu, Komisijai ir jāņem vērā *ESABCC* ieteikumi, kā arī visi sociālie, ekonomiskie un vides apsvērumi, kas uzskaitīti ES Klimata akta 4. panta 5. punktā; turklāt aicina Komisiju atjaunināt ES tiesību aktus un izstrādāt attiecīgus tiesību aktu priekšlikumus, lai palīdzētu sasniegt Parīzes nolīguma mērķus;
32. atkārtoti norāda, ka klimata mērķi jāintegrē visās ES rīcībpolitikās un to transponēšanas pasākumos, un uzsver, ka Eiropas Klimata akta 6. panta 4. punkts uzliek Komisijai pienākumu izvērtēt jebkura pasākuma vai tiesību akta priekšlikuma projekta, tostarp budžeta priekšlikuma, atbilstību ES klimata mērķiem; mudina Komisiju šo noteikumu pilnībā īstenot tā, lai ietekmes novērtējumus veiktu visās ES politikas jomās; atkārtoti uzsver principu par politikas saskaņotību attīstības jomā, kuru ES un tās dalībvalstis ir apņēmušās ievērot un kura mērķis ir mazināt pretrunas un veidot sinerģiju starp

dažādām ES politikas jomām; uzstāj uz saskaņotu pieeju Parīzes nolīguma un Ilgtspējīgas attīstības programmas 2030. gadam īstenošanai gan iekšpolitikā, gan ārpolitikā;

33. aicina dalībvalstis un Komisiju nodrošināt, ka dalībvalstu nacionālie enerģētikas un klimata plāni un ilgtermiņa stratēģijas ietver pietiekamu rīcību un finanšu līdzekļus, lai sasniegtu ES 2030. gada mērķrādītājus, un garantēt pārredzamību attiecībā uz dalībvalstu un visas ES sniegumu klimata un enerģētikas pasākumu īstenošanā atbilstīgi Eiropas Revīzijas palātas ieteikumiem;
34. uzsver, ka, lai nodrošinātu NND atbilstību ekonomikas mēroga saistībām, ko paredz Parīzes nolīgums, puses būtu jāmudina savos NND iekļaut emisijas no starptautiskās kuģniecības un aviācijas un atrunāt un īstenot pasākumus reģionālā un starptautiskā līmenī, lai samazinātu emisijas no minētajām nozarēm, ietverot aviācijas ietekmi, kas nav saistīta ar CO₂, un kuģu degvielu klimata emisijas; uzsver, ka Savienībai šajā ziņā būtu jārada piemērs;
35. atbalsta Eiropas Revīzijas palātas ieteikumu ES uzskaitīt visas SEG emisijas, kuras rada ES, kas ir preču neto importētājs no pārējās pasaules; atkārtoti aicina noteikt zinātniski pamatotus saistošus ES mēroga mērķus, lai samazinātu Savienības materiālo un vides pēdas nospiedumu, tostarp no importētām precēm;
36. uzsver, ka ir svarīgi saglabāt apņemšanos īstenot Eiropas zaļo kursu; uzskata, ka Eiropas zaļais kurss kopumā ir jāīsteno, lai sasniegtu Savienības mērķus, un tāpēc aicina Komisiju nekavējoties īstenot visus Eiropas zaļā kursa elementus; uzsver datu iztrūkumu, kas ir jānovērš, lai izsekotu progresam ES klimata mērķu sasniegšanā un lai būtu iespējams regulāri pārskatīt pašreizējos politikas pasākumus;
37. uzsver, ka pašreizējā ģeopolitiskā situācija parāda, ka steidzami jāsamazina atkarība no fosilā kurināmā un jāveicina atjaunīgo energoresursu izmantošana;
38. atzīmē Komisijas priekšlikumu atsaukt ES, tās dalībvalstis un *Euratom* no Enerģētikas hartas nolīguma (EHN); uzsver vairāku dalībvalstu paziņoto nodomu izstāties no EHN un atkārtoti pauž Parlamenta 2022. gada 24. novembra nostāju šajā jautājumā; uzsver, ka ir jārīkojas koordinētā veidā, lai panāktu spēcīgāku pozīciju izstāšanās sarunās, ierobežotu turpināmības klauzulas negatīvo ietekmi un efektīvi novērstu ES iekšējos strīdus; atzīst, ka EHN ir nopietni kritizēts kā šķērslis pārejai uz atjaunīgajiem energoresursiem un energoapgādes drošības aizsardzībai ES un tās dalībvalstīs; uzsver, ka atjaunīgo energoresursu paplašināšana palīdzēs ES pāriet uz pārtikušu, ilgtspējīgu, klimatam nekaitīgu un neatkarīgu ekonomiku; mudina visus iesaistītos paātrināt enerģētikas pārkārtošanu; pauž nožēlu par to, ka, kā norādījusi Starptautiskā Atjaunojamo energoresursu aģentūra, investīcijas atjaunīgajā enerģijā joprojām ir koncentrētas nelielā skaitā valstu un vērstas tikai uz dažām tehnoloģijām; aicina ES un dalībvalstis uzsākt sistemātisku un strukturālu pārskatīšanu, kas ir vajadzīga, lai veicinātu izturētspējīgāku, iekļaujošāku un klimatam drošu globālo energosistēmu, kura balstās uz atjaunīgo enerģiju;

Starptautiskais klimata jomas finansējums un ilgtspējīgas finanses

39. norāda, ka ES un tās dalībvalstis ir lielākās publiskā klimata jomas finansējuma devējas,

vienlaikus paužot dziļas bažas par to, ka ES un tās dalībvalstu nodrošinātais publiskais klimata finansējums 2022. gadā bija mazāks nekā 2021. gadā; uzsver, ka savos secinājumos par sagatavošanos 28. UNFCCC Pušu konferencei (COP 28) Padome no jauna pauda Savienības un dalībvalstu apņemšanos turpināt palielināt savu starptautisko klimata finansējumu attīstīto valstu mērķa virzienā, proti, mobilizēt vismaz 100 miljardus USD gadā pēc iespējas ātrāk un laikā līdz 2025. gadam no dažādiem avotiem; uzsver, ka iemaksas ir jāturpina un jāpalielina; šajā saistībā atkārtoti aicina izveidot īpašu ES publiskā finansējuma mehānismu, kas sniegtu papildu un pienācīgu atbalstu, lai nodrošinātu ES taisnīgu daļu no starptautiskā klimatfinansējuma mērķa; uzsver, ka, nosakot ES emisiju tirdzniecības sistēma (ES ETS) emisijas kvotu izsolēs gūto ieņēmumu izmantošanu, dalībvalstīm ir jāņem vērā nepieciešamība turpināt palielināt starptautisko klimata finansējumu neaizsargātās ārpusvienības valstīs saskaņā ar nesen pieņemto nolīgumu par ES ETS pārskatīšanu;

40. uzsver, ka Parīzes nolīguma mērķu īstenošanai jaunattīstības valstīs ir nepieciešami ievērojami finanšu resursi no dažādiem avotiem, ņemot vērā arī to, ka daudzām jaunattīstības valstīm ir nosacījuma NND, kuru sasniegšana ir atkarīga no pietiekama finansiālā atbalsta; atgādina, ka Glāzgovas Klimata pakts mudina attīstītās valstis steidzami ievērojami palielināt finansējumu klimata jomā; norāda, ka ne visas attīstīto valstu puses ir pildījušas savu saistību daļu 100 miljardu USD klimata finansējuma mērķi; uzsver, ka nespēja līdz 2020. gadam izpildīt saistības klimata jomā, ko attīstītās valstis uzņēmas secīgās pušu konferencēs, ir mazinājusi uzticību un kavē progresu citos darba kārtības jautājumos, kā tas apliecinājās UNFCCC Bonnas klimata sarunās 2023. gada jūnijā;
41. pauž bažas par pieaugošo plaisu starp jaunattīstības valstu pušu vajadzībām un klimata jomas finansējuma pašreizējo apjomu, pietiekamību un piekļūstamību; uzsver, ka nebūs iespējams novērst šo plaisu, ja vien nenotiks privāta finansējuma ievērojama mobilizācija papildus publiskajam finansējumam; norāda uz finansējuma plaisu, jo īpaši pielāgošanās jomā; uzsver, ka pusēm būtu jācenšas panākt līdzsvaru starp mazināšanas un pielāgošanās finansējumu, un ka COP 26 tika pausta apņemšanās divkārtot kopējo pielāgošanās finansējumu līdz 2025. gadam, salīdzinot ar 2019. gada līmeni; uzsver, ka finansējums no attīstītajām valstīm, kas ir atbildīgas par lielu daļu no vēsturiskajām emisijām, arī būs ļoti svarīgs, lai veidotu uzticību vērienīgākam dialogam par klimata pārmaiņu mazināšanas mērķiem; aicina vēsturiskos emitētājus palīdzēt jaunattīstības valstīm pielāgoties klimata pārmaiņām, cita starpā izmantojot uz dotācijām balstītu finansējumu un tehnisko atbalstu;
42. mudina attīstīto valstu puses, tostarp ES un tās dalībvalstis, nodrošināt 100 miljardu ASV dolāru klimata finansējuma mērķa sasniegšanu 2023. gadā un izmaksāšanu vidēji laikposmā no 2020. līdz 2025. gadam, kā arī sīkāk izklāstīt turpmāko virzību uz jauno klimata finansējuma mērķi laikposmam pēc 2025. gada, kam būtu jāpārsniedz 2020. gada ikgadējais mērķis 100 miljardu ASV domālu apmērā; uzskata, ka mērķi laikposmam pēc 2025. gada būtu jāņem vērā jaunattīstības valstu vajadzības un prioritātes pēc papildu un atbilstīga klimata finansējuma, par prioritāti skaidri jāizvirza uz dotācijām balstīts finansējums un jāietver gan klimata pārmaiņu mazināšanas, gan pielāgošanās pasākumi; uzskata, ka pienākumam sasniegt jaunu mērķi būs jāietver plaša līdzekļu devēju bāze, kas apvieno gan attīstītās valstis, gan citas valstis, kuras ir spējīgas dot līdzekļus, gan arī inovatīvus finansējuma avotus un privāto

finansējumu; atgādina par savu viedokli, ka šādam jaunam kvantificētam kopējam klimata finansējuma mērķim būtu jāizpēta iespēja noteikt atsevišķus mērķus klimata pārmaiņu seku mazināšanas, pielāgošanās, zaudējumu un kaitējuma novēršanas jomā; uzsver, cik svarīga ir spēju veidošana un apmācība, lai vietējiem un reģionālajiem dalībniekiem atvieglotu piekļuvi klimata jomas finansējumam nolūkā nodrošināt pielāgotus risinājumus unikālajām problēmām uz vietas;

43. atgādina par *COP 27* secinājumiem, proti, ka, lai nodrošinātu vajadzīgo finansējumu klimatiskās pārkārtošanās īstenošanai, būs jāpārveido finanšu sistēma un tās struktūras un procesi, iesaistot valdības, centrālās bankas, komercbankas, institucionālos investorus un citus finanšu jomas dalībniekus; uzskata, ka ir būtiski nekavējoties veicināt Bridžtaunas programmu un padarīt starptautisko finanšu sistēmu piemērotu 21. gadsimta problēmām; aicina visas lielākās starptautiskās finanšu iestādes un daudzpusējās attīstības bankas saskaņot savus portfeļus un aizdevumu politiku ar Parīzes nolīgumu, integrēt klimata pārmaiņu risināšanu un dabas un biodaudzveidības saglabāšanu savā praksē un prioritātēs, pakāpeniski pārtraukt visa veida tiešo un netiešo atbalstu fosilajiem kurināmajiem un apkopot un izmantot augstas kvalitātes datus par klimata riskiem, neaizsargātību un ietekmi, lai virzītu ieguldījumus uz tādiem, kas saskaņoti ar 1,5 °C mērķi; pieņem zināšanai Parīzes samitā 2023. gada jūnijā izstrādāto ceļvedi jaunam globālam finansējuma paktam un aicina to savlaicīgi īstenot;
44. uzsver Eiropas Investīciju bankas (EIB) kā ES klimata bankas un tās Klimata bankas ceļveža lomu, kā arī atjauninātās enerģētikas aizdevumu politikas un pastiprināto Eiropas Investīciju fonda centienu virzīt ieguldījumus klimata pārmaiņu jomā nozīmi; atzinīgi vērtē to, ka Eiropas Centrālā banka ir apņēmusies klimata pārmaiņu apsvērumus iekļaut savā monetārās politikas sistēmā;
45. atkārtoti pauž atbalstu finanšu ministru koalīcijas klimata jomā darbu un mudina visas valdības pieņemt koalīcijas saistības, lai visas politikas jomas un praksi, kas ir finanšu ministriju kompetencē, saskaņotu ar Parīzes nolīguma mērķiem, un pieņemt efektīvas oglekļa cenas, kā noteikts Helsinku principos;
46. atgādina, ka saskaņā ar Parīzes nolīgumu visām pusēm ir jānodrošina, ka finanšu plūsmas — publiskās un privātās, vietējās un starptautiskās — ir saderīgas ar virzību uz nolīgumā noteikto 1,5 °C mērķi; uzsver, ka ir svarīgi vispusīgi pievērsties šim Parīzes nolīguma elementam *COP 28* laikā;
47. norāda, ka daudzas pret klimatu neaizsargātās valstis ir parādu nomāktas vai pakļautas lielam parādu nomāktības riskam; atzinīgi vērtē Pasaules Bankas, Amerikas Attīstības bankas, Apvienotās Karalistes, Francijas, Kanādas un Amerikas Savienoto Valstu apņemšanos turpmākajos aizdevumos iekļaut klimata noturības parāda klauzulas, lai klimata katastrofu gadījumā tiktu apturēta parāda atmaksa; aicina citas valstis un daudzpusējās attīstības bankas, tostarp EIB, pieņemt līdzīgus pasākumus; atbalsta *COP28* vispasaules ekspertu pārskatu par parādu, dabu un klimatu, kā ierosināja Francija, Kolumbija un Kenija Parīzes augstākā līmeņa sanāksmē par jaunu globālu finansējuma paktu; uzskata, ka ir nepieciešami risinājumi, kas kopīgi risinātu klimata un parādu krīzes; atkārtoti uzsver, ka ir skaidri par prioritāti jāizvirza uz dotācijām balstīts klimata finansējums, lai nodrošinātu, ka tas neveicina neilgtspējīgu parādu līmeni jaunattīstības valstīs, un aicina puses iesaistīties diskusijās un veikt nepieciešamos

pasākumus, lai mazinātu jaunattīstības valstu parādu slogu; uzsver, ka daudzām jaunattīstības valstīm ir lielas fiskālās vajadzības un vajadzīgas investīcijas, lai pārkārtotu savas energosistēmas un īstenotu efektīvus klimatmitigācijas un pielāgošanās centienus; uzsver, ka ir svarīgi palielināt finansējumu, kas balstīts uz dotācijām, jo īpaši pielāgošanās pasākumiem, un ka klimatfinansējums aizdevumu veidā var saasināt jaunattīstības valstu parādu spriedzi; norāda, ka 50 % no ES kopējā klimatfinansējuma 2020. gadā tika piešķirti dotāciju veidā, un mudina ES un visas dalībvalstis palielināt finansējumu, kas balstīts uz dotācijām, jo īpaši pielāgošanās pasākumiem un jo īpaši vismazāk attīstītajām valstīm un SIDS;

48. atgādina, ka fosilais kurināmais ir lielākais klimata pārmaiņu veicinātājs, kas rada vairāk nekā 75 % no visām SEG emisijām, un ka pašreizējie plāni ļautu saražot par aptuveni 240 % vairāk ogļu, par 57 % vairāk naftas un par 71 % vairāk gāzes, nekā tas atbilstu globālās sasilšanas ierobežošanai līdz 1,5 °C; pauž satraukumu par to, ka CO₂ emisijas no pašreizējām globālajām fosilo kurināmo infrastruktūrām pašas par sevi pārsniegtu atlikušo oglekļa budžetu palikšanai zem 1,5 °C, un tas apstiprina *IEA* novērtējumu, ka, ja vēlamies globālo sasilšanu noturēt zem 1,5 °C, nedrīkst pieļaut nekādu jaudu naftas, gāzes vai ogļu attīstību;
49. pauž nožēlu par to, ka fosilās enerģijas subsīdijas Savienībā kopš 2008. gada ir saglabājušās stabilas, kopumā sasniedzot aptuveni 55–58 miljardus EUR gadā, kas atbilst aptuveni vienai trešdaļai no visām enerģijas subsīdijām Savienībā; atkārtoti aicina steidzami izbeigt visas tiešās un netiešās fosilā kurināmā subsīdijas ES pēc iespējas ātrāk un vēlākais līdz 2025. gadam, kā arī citas videi kaitīgas subsīdijas pēc iespējas ātrāk un vēlākais līdz 2027. gadam gan ES, gan dalībvalstu līmenī, īstenojot konkrētu politiku, termiņus un pasākumus; aicina visas dalībvalstis uzlabot savus valsts ziņojumus par fosilā kurināmā subsīdijām un plānot to pakāpeniski izslēgšanu savu nacionālo enerģētikas un klimata plānu gaidāmajā pārskatīšanā;
50. pauž bažas par to, ka valdības visā pasaulē 2022. gadā iztērēja vairāk nekā 900 miljardus EUR fosilā kurināmā subsīdijām, kas ir vēsturiski lielākās summas⁴⁶; mudina pārējās puses pēc iespējas ātrāk un vēlākais līdz 2025. gadam izbeigt visas tiešās un netiešās fosilā kurināmā subsīdijas;
51. vērš uzmanību uz Šarm eš Šeijas dialogu par Parīzes nolīguma 2. panta 1. punkta c) apakšpunktu kā iespēju virzīt uz priekšu diskusijas par taisnīgu pieeju publiskā un privātā fosilo kurināmo un videi kaitīga finansējuma izbeigšanu, pārstrādājot finansējumu, lai atbalstītu taisnīgu pārkārtošanos un darītu finansējumu pieejamāku un izmaksu ziņā pieņemamāku jaunattīstības valstīm, lai tās varētu īstenot klimatrīcību nolūkā sekmēt rīcību saistībā ar 2. panta 1. punktu c) apakšpunktu *COP 28* un turpmāk; aicina pieņemt pastāvīgu programmas punktu par Parīzes nolīguma 2. panta 1. punkta c) apakšpunkta īstenošanu; aicina ES un tās dalībvalstis veicināt starptautiskas diskusijas par zaļo obligāciju standartiem, ņemot vērā jau izveidoto ES zaļo obligāciju standartu;
52. atkārtoti pauž atbalstu “*Beyond Oil and Gas Alliance*” (*BOGA*) izveidei *COP 26* un uzsver, ka tās mērķis ir ierobežot fosilā kurināmā piegādi un izbeigt naftas un gāzes ieguvu; atbalsta sociāli taisnīgu un vienlīdzīgu globālo pārkārtošanos, lai naftas un gāzes

⁴⁶ *IEA* ziņojums “[Fossil Fuels Consumption Subsidies 2022](#)”, 2023. gada februāris.

ieguvi saskaņotu ar Parīzes nolīguma mērķiem; aicina visas dalībvalstis un citas Parīzes nolīguma puses pievienoties šai iniciatīvai; atzinīgi vērtē G7 valstu apņemšanos līdz 2022. gada beigām apturēt finansēt fosilā kurināmā attīstību ārvalstīs, vienlaikus uzsverot, ka šī apņemšanās būtu jāpiemēro arī iekšzemē;

53. atzinīgi vērtē fosilo kurināmo emisiju globālo reģistru, kas nodrošina atklātu un pārredzamu repozitoriju ar datiem par fosilo kurināmo ražošanu visā pasaulē, runājot par saistītajām CO₂ emisijām; uzskata, ka šis instruments var veicināt labāku izpratni par ieguves ietekmi uz atlikušo oglekļa budžetu, pušu ziņojumus un lēmumu pieņemšanu;

Klimata un vides krīze

54. uzsver, ka klimata un biodaudzveidības krīzes ir savstarpēji saistītas un ka ir jāaskaņo reakcija uz abām krīzēm; atgādina, ka patlaban 80 % dzīvotņu ES ir sliktā stāvoklī⁴⁷; uzsver, cik svarīgi ir aizsargāt, saglabāt un atjaunot biodaudzveidību un ekosistēmas, it sevišķi augsnes, mežus, lauksaimniecības ekosistēmas, saldūdens tilpnes, okeānus un citas augsta oglekļa līmeņa ekosistēmas, un ilgtspējīgi pārvaldīt dabas resursus nolūkā uzlabot dabā balstītu klimata pārmaiņu mazināšanu un veidotu noturību, lai sasniegtu Parīzes nolīguma mērķus; stingri uzskata, ka Parīzes nolīguma mērķus nav iespējams sasniegt, neatjaunojot dabu, arī Savienībā; aicina ātri noslēgt ES nolīgumu par Dabas atjaunošanas aktu;
55. uzsver *IPCC 6. novērtējuma* secinājumus, ka ekosistēmu saglabāšana, uzlabota pārvaldība un atjaunošana piedāvā lielāko daļu no ekonomikas ietekmes mazināšanas potenciāla zemes sektorā; uzsver, ka *IPCC 6. novērtējuma* ziņojums ir arī parādījis nepieciešamību īstenot steidzamus pasākumus, lai atjaunotu degradētas ekosistēmas un mazinātu klimata pārmaiņu ietekmi, kā arī pielāgotos tām, it sevišķi atjaunojot degradētus mitrājus un upes, mežus un lauksaimniecības ekosistēmas; atzīmē ziņojumā pausto viedokli, ka ir svarīgi lēmumu pieņemšanā iesaistīt pirmiedzīvotājus un vietējās kopienas, lai veiksmīgi pielāgotos un mazinātu klimata pārmaiņas visās ekosistēmās; aicina visas puses, tostarp ES dalībvalstis, savās teritorijās īstenot vērienīgus dabas atjaunošanas pasākumus un vairāk ieguldīt uz dabu balstītos risinājumos un uz ekosistēmām balstītās pieejas;
56. uzsver, ka lauksaimniecībai būtu jāpalīdz aizsargāt un atjaunot biodaudzveidību;
57. atzīst, ka veselīgas ekosistēmas un bagātīga biodaudzveidība ir pamatā cilvēku izdzīvošanai un sniedz dzīvībai svarīgus pakalpojumus, piemēram, pārtiku un tīru ūdeni, un uzsver, ka klimata pārmaiņas ir viens no biodaudzveidības zuduma tiešajiem dzinējspēkiem; norāda, kā klimata pārmaiņas jau ir izmainījušas sauszemes, saldūdens un jūras ekosistēmas visā pasaulē, liekot izzust sugām un pasliktināties būtiskiem ekosistēmu pakalpojumiem; atzīst, ka šī klimata virzītā ietekme uz ekosistēmām ir radījusi ievērojamus ekonomiskos un iztikas līdzekļu zaudējumus visā pasaulē; atzīmē, ka *IPCC 6. novērtējuma* ziņojumā ir secināts, ka klimata pārmaiņas ir samazinājušas nodrošinātību ar pārtiku un ietekmējušas ūdens drošību sasīlšanas, nokrišņu struktūras maiņas, kriosfēras elementu samazināšanās un zuduma, kā arī biežākas un intensīvākas

⁴⁷ Eiropas Vides aģentūras paziņojums presei "[State of nature in Europe: Damaged ecosystems need restoration](#)", 2023. gada 9. maijs.

klimatiskās ekstrēmas situācijas dēļ; uzsver, ka pasaules sauszemes un okeāna piesaistītāji ir absorbējuši 56 % no cilvēku radītajām SEG emisijām pēdējo 60 gadu laikā un ka saskaņā ar *IPCC* datiem biodaudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu noturības saglabāšana globālā mērogā ir atkarīga no efektīvas un taisnīgas aptuveni 30–50 % Zemes sauszemes, saldūdens un okeāna teritoriju saglabāšanas⁴⁸;

58. uzsver, ka ekosistēmu ar augstu oglekļa līmeni, piemēram, kūdrāju, mitrāju un savvaļas ganību, un zilā oglekļa ekosistēmu, piemēram, sāļo purvu, jūraszāļu un mangrovju, saglabāšana un atjaunošana sniedz plašu klāstu mazināšanas un pielāgošanās ieguvumu; aicina Komisiju izstrādāt šo ekosistēmu kartēšanu, lai turpinātu darbu pie stabila, pārredzama un zinātniski pamatotu metodiku noteikšanas nolūkā pienācīgi uzskaitīt oglekļa piesaisti un emisijas no šīm ekosistēmām tādā veidā, kas neapdraud citus biodaudzveidības mērķus;
59. uzsver nepieciešamību aizsargāt pirmiedzīvotāju un vietējo kopienu tiesības un intereses, nodrošinot efektīvu un stingru vides, zemes tiesību, pirmiedzīvotāju tiesību, iztikas līdzekļu un kultūras, tostarp tiesību uz brīvu, iepriekšēju un informētu piekrišanu, regulatīvo aizsardzību; uzsver pirmiedzīvotāju kopienu centrālo nozīmi klimatrīcībā, īstenošanā, datu vākšanā, lēmumu pieņemšanā un zināšanu koplietošanā; aicina puses nodrošināt, lai visas *COP 28* pieņemtās saistības īstenot Parīzes nolīgumu atbilstu spēkā esošajām starptautiskajām saistībām cilvēktiesību jomā un standartiem, kas piemērojami darījumdarbībai, un ievērotu pirmiedzīvotāju tiesības; uzsver nepieciešamību atbalstīt un aizsargāt vides aizstāvjus un aicina saukt pie atbildības personas, kas ir atbildīgas par slepkavībām, apmelojošiem uzbrukumiem, vajāšanu, kriminalizāciju, ieslodzījumu, vajāšanu un iebiedēšanu;
60. pauž stingru atzinību tam, ka panākta vienošanās par Kuņminas–Monreālas globālo biodaudzveidības satvaru, kas tika pieņemts ANO Konvencijas par bioloģisko daudzveidību Pušu konferences 15. sanāksmē; uzsver, ka ir svarīgi efektīvi, ātri un pilnībā īstenot Kuņminas–Monreālas globālo biodaudzveidības satvaru, lai tas būtu sekmīgs; atgādina, ka neizdevās sasniegt Aiči mērķus, lielākoties nepilnīgas īstenošanas dēļ;
61. atgādina par Kuņminas–Monreālas globālā biodaudzveidības satvara 8. mērķi, proti, samazināt klimata pārmaiņu un okeānu paskābināšanās ietekmi uz biodaudzveidību un palielināt tās noturību ar mazināšanas, pielāgošanās un katastrofu riska samazināšanas pasākumiem, tostarp ar dabā balstītiem risinājumiem un/vai ekosistēmās balstītām pieejām, vienlaikus samazinot klimatrīcības nelabvēlīgo un veicinot pozitīvo ietekmi uz biodaudzveidību; atgādina par svarīgo ziņojumu “Eiropas vide — stāvoklis un prognozes 2020”, kurā konstatēts, ka ir sagaidāms, ka klimata pārmaiņu ietekme uz biodaudzveidību un ekosistēmām palielināsies, un tādas darbības kā lauksaimniecība, zivsaimniecība, transports, rūpniecība un enerģijas ražošana turpina radīt biodaudzveidības zudumus un kaitīgas emisijas;
62. mudina puses palielināt vērienīgumu zemes, saldūdens un okeāna sektoros, piemērojot uz tiesībām balstītu pieeju savā nākamajā NND, nacionālajos pielāgošanās plānu un ilgtermiņa mazemisiju attīstības stratēģiju kārtā saskaņā ar savām nacionālajām

⁴⁸ *IPCC, Sixth Assessment Report*, 2023. gada 20. marts.

biodaudzveidības stratēģijām un rīcības plāniem;

63. atzinīgi vērtē visus valdību un nevalstisko dalībnieku centienus maksimāli palielināt augsnes potenciālu, lai mazinātu klimata pārmaiņas un uzlabotu ūdens pieejamību; uzsver augsnes degradācijas pārrobežu ietekmi, kura pamato kopīgus starptautiskus centienus, lai risinātu augsnes degradācijas draudus; vērš uzmanību uz kūdrāju milzīgo nozīmi klimata pārmaiņu mazināšanā; aicina īstenot centienus pasaules un ES mērogā un ātri atjaunot kūdrājus, lai tie varētu funkcionēt kā oglekļa piesaistītāji, nevis avots;
64. uzsver, cik svarīgi ir aizsargāt, saglabāt un atjaunot ūdeni un ar ūdeni saistītās ekosistēmas, tostarp upju baseinus, ūdens nesējslāņus un ezerus; uzsver pārtuksnešošanās, sausuma, plūdu un ūdens piesārņojuma postošo ietekmi uz vidi, sociālo jomu un ekonomiku, kā arī nepieciešamību pēc kopīgas pieejas, lai pienācīgi novērstu šo problēmu, pielāgotos tai un to pārvarētu; tādēļ uzsver ūdens pieejamības un ilgtspējīgas ūdens apsaimniekošanas nozīmi klimata pārmaiņu mazināšanā un pielāgošanā darbībās; uzsver, ka ūdens trūkums Eiropā kļūst par būtisku un pieaugošu problēmu un ka sausums un ūdens trūkums vairs nav reti vai ārkārtēji gadījumi, jo aptuveni 20 % Eiropas teritorijas un 30 % eiropiešu saskaras ar ūdens resursu spriedzi vidēja gada gaitā, kā norādījusi EVA⁴⁹; uzsver, ka ir jānovērš pārmērīgs saimnieciskās darbības spiediens uz upju struktūrām dažos Eiropas reģionos, kas ietekmē to ekoloģisko plūsmu; aicina efektīvi izmantot, atkalizmantot un reciklēt ūdeni un aizsargāt un atjaunot ekosistēmas, kas atbalsta gruntsūdeņu resursus; uzsver, ka ES Ūdens pamatdirektīva jāīsteno ātri un pilnībā, lai sasniegtu tās mērķus un labāk pārvaldītu Eiropas ūdens resursus;
65. atzinīgi vērtē vēsturiskā ANO Atklātās jūras līguma jeb Līguma par biodaudzveidību ārpus valstu jurisdikcijas pieņemšanu; aicina puses turpināt darbu pie okeāna un klimata pārmaiņu dialoga un pauž atbalstu ANO Okeāna zinātnes desmitgadei ilgtspējīgai attīstībai un Komisijas misijai “Līdz 2030. gadam atjaunot mūsu okeāna un ūdeņu stāvokli; uzsver, ka klimata mehānismi ir atkarīgi no okeāna un jūras ekosistēmu veselības, ko patlaban ietekmē globālā sasilšana, piesārņojums, jūras biodaudzveidības pārmērīga izmantošana, paskābināšanās, skābekļa līmeņa pazemināšanās un krasta erozija; uzsver — IPCC atgādina, ka okeāns ir daļa no risinājuma, kā mazināt klimata pārmaiņu sekas un pielāgoties tām; atgādina uz okeāniem balstītu risinājumu nozīmi arī ekosistēmu atjaunošanā, pārtikas nodrošinājumā un resursu nodrošināšanā;
66. uzsver nepieciešamību cīnīties pret plastmasas piesārņojumu arī tāpēc, ka plastmasa ietekmē klimatu visā tās aprites ciklā; atzinīgi vērtē notiekošo darbu saistībā ar Globālo plastmasas līgumu un aicina ANO dalībvalstis ne vēlāk kā līdz 2024. gadam panākt vērienīgu un efektīvu vienošanos, kas atbilstu Parīzes nolīgumam; uzsver, ka ir jārisina plastmasas piesārņojuma problēma, samazinot atkritumus to avotā, ierobežojot plastmasas izmantošanu un patēriņu un palielinot apritīgumu; aicina piemērot sistemātisku pieeju, lai pienācīgi risinātu plastmasas piesārņojuma problēmu vidē, ietverot mikroplastmasu, un tā ietekmi uz klimata pārmaiņām;

Metāns un citas siltumnīcefekta gāzes, kas nav CO₂

⁴⁹ EVA ziņojums “*Water resources across Europe – confronting water stress: an updated assessment*”, 2021. gada oktobris.

67. atzinīgi vērtē to, ka 122 puses ir kļuvušas par globālā metāna emisiju mazināšanas solījuma parakstītājām; stingri mudina solījumam pēc iespējas ātrāk pievienoties it sevišķi tās puses, kas ir lielas metāna emitētājas un vēl nav tam pievienojušās; aicina veikt kvantitatīvu, zinātniski pamatotu novērtējumu par progresu, kas panākts kopš globālā metāna emisiju mazināšanas solījuma pieņemšanas *COP 26*, jo solījuma dalībnieki ir vienojušies brīvprātīgi piedalīties kopīgos centienos līdz 2030. gadam samazināt globālās metāna emisijas vismaz par 30 % salīdzinājumā ar 2020. gada līmeni; mudina visas parakstītājas puses nodrošināt, ka līdz 2030. gadam to teritorijās tiek samazinātas metāna emisijas vismaz par 30 % salīdzinājumā ar 2020. gada līmeni, un pieņemt valsts pasākumus šā mērķa sasniegšanai; aicina apņemšanās parakstītājus uzlabot metāna pārvaldību, izstrādājot visaptverošu sistēmu, lai panāktu progresu kolektīvo saistību izpildē; aicina gaidāmajā un turpmākās *COP* lielāku uzmanību pievērst tādu SEG mazināšanai, kas nav CO₂;
68. aicina visas puses savos NND iekļaut arī īpašus metāna samazināšanas mērķrādītājus; norāda, ka neviena puse nav noteikusi nekādus kvantificētus mērķrādītājus, lai novērstu lauksaimniecības dzīvnieku radītās metāna emisijas; atkārtoti aicina nodrošināt vērienīgus SEG emisiju samazinājumus lauksaimniecības nozarē;
69. atgādina par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par metāna emisiju samazināšanu enerģētikas nozarē; uzsver, ka metāna uztveršana naftas un gāzes vērtību ķēdē ir pamatota no ekonomikas un energoatkarības perspektīvas; atkārtoti norāda, ka uz fosilās enerģijas importētājiem Savienībā būtu jāattiecinā noteikumi, kas ir līdzīgi tiem, kuri attiecas uz ražotājiem Savienībā; atkārtoti aicina Komisiju, pamatojoties uz ietekmes novērtējumu, ierosināt ES saistošu metāna emisiju samazināšanas mērķrādītāju 2030. gadam, kas attiektos uz visām attiecīgajām emitējošajām nozarēm un starp regulējamām piesārņojošām vielām Valstu emisiju samazināšanas saistību direktīvā⁵⁰ ietvertu metānu;

Centieni visās nozarēs

70. uzsver, ka transporta nozare ir vienīgā nozare, kurā kopš 1990. gada emisijas ES līmenī ir vienīgi augušas, un ka tas nav savienojams ar ES mērķiem klimata jomā, kuru sasniegšanai vajadzīga plašāka un straujāka emisiju samazināšana visās sabiedrības nozarēs, tostarp aviācijā un jūrniecībā; šajā saistībā atzinīgi vērtē to, ka jūrniecības un aviācijas emisiju iekļaušanu ES ETS, kas veicinās vērienīgākus mērķus starptautiskā līmenī, tostarp Starptautiskajā Jūrniecības organizācijā (SJO) un Starptautiskajā Civilās aviācijas organizācijā (ICAO); pauž bažas par lēno progresu, kas panākts SJO un ICAO, risinot jautājumu par starptautiskās kuģniecības un aviācijas radītajām emisijām;
71. aicina SJO pieņemt pasākumus, lai samazinātu jūrniecības emisijas atbilstīgi uz zinātni balstītiem mērķrādītājiem un Parīzes nolīgumā noteiktajam 1,5 °C ierobežojumam, paredzot emisiju samazinājumu 37 % apmērā līdz 2030. gadam, 96 % apmērā līdz 2040. gadam un 100 % līdz 2050. gadam; aicina Komisiju un dalībvalstis atbalstīt šo mērķi; norāda, ka tādas attīstītas nācijas kā ASV, AK, Kanāda un Jaunzēlande un tādas pret klimatu neaizsargātas valstis kā Fidži, Zālamana Salas, Māršala Salas, Tuvalu un

⁵⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/2284 (2016. gada 14. decembris) par dažu gaisu piesārņojošo vielu valstu emisiju samazināšanu un ar ko groza Direktīvu 2003/35/EK un atceļ Direktīvu 2001/81/EK (OV L 344, 17.12.2016., 1. lpp.).

Palau jau ir apstiprinājušas uz zinātni balstītus mērķrādītājus; atzīst, ka, ja SJO sarunās neizdosies panākt rīcību saskaņā ar Parīzes nolīgumu, ES būtu jāpārskata savi kuģniecības tiesību akti, lai paplašinātu to darbības jomu un panāktu atbilstību uz zinātni balstītiem mērķrādītājiem; norāda, ka nesen apstiprinātie ES tiesību akti kuģniecības jomā ir solis pareizajā virzienā, taču atzīst, ka ir jāpieliek papildu pūles, lai kuģniecība neradītu nekādas emisijas; aicina Komisiju un dalībvalstis atsākt UNFCCC sarunas par starptautiskās kuģniecības emisiju attiecināšanu uz nacionālajiem inventarizācijas pārskatiem ar 50–50 % pieeju, atspoguļojot ETS un iniciatīvas “*FuelEU Maritime*” tvērumu; aicina ES iesaistīties divpusējā un daudzpusējā diplomātijā, lai atbalstītu citas valstis to valsts un reģionālo tiesību aktu izstrādē nolūkā dekarbonizēt kuģniecības nozari;

72. norāda, ka kuģniecības radītās melnā oglekļa emisijas laikposmā no 2012. līdz 2018. gadam visā pasaulē ir palielinājušas par 12 %, bet Arktikā laikposmā no 2015. līdz 2019. gadam — par 85 %⁵¹; uzsver, ka tiek lēsts, ka melnā oglekļa emisijas 20 gadu laikā veidos aptuveni 21 % no kuģniecības radītajām emisijām⁵²; aicina nekavējoties rīkoties, lai apturētu pašreizējo kuģniecības radīto melnā oglekļa emisiju pieaugumu Arktikā, jo īpaši ņemot vērā satraucošo Arktikas kušanas ātrumu; uzskata, ka SJO pieņemtajā aizliegumā Arktikā izmantot smago degvielas joprojām ir nepilnības, tādēļ tas var nebūt efektīvs Arktikas aizsardzībā; mudina Eiropas Komisiju nodrošināt, lai visi kuģi, kas ienāk ES ostās un dodas uz Arktiku vai kādu vietu tās tuvumā, pārietu uz tīrākiem destilātiem un uzstādītu daļiņu filtrus, kas samazinātu melnā oglekļa emisijas par vairāk nekā 90 %;
73. norāda uz privāto reaktīvo lidmašīnu izmantošanas nesamērīgo ietekmi uz klimatu; uzsver, ka privātas lidmašīnas ir līdz pat 14 reizes piesārņojošākas nekā komerciālie pasažieru gaisa kuģi; ar bažām atzīmē, ka privāto reaktīvo lidmašīnu izmantošana Eiropā ir palielinājusies par 30 % salīdzinājumā ar pirmspandēmijas līmeni⁵³; aicina visas puses, tostarp ES dalībvalstis, veikt pasākumus, lai atturētu no privāto reaktīvo lidmašīnu izmantošanas; uzsver, ka ir svarīgi, lai līderi rādītu piemēru, un mudina visus COP 28 dalībniekus, tostarp no ES iestādēm, atturēties no privāto reaktīvo lidmašīnu izmantošanas un izvēlēties vismazāk piesārņojošo transporta veidu, lai sasniegtu galamērķi;
74. uzsver, ka IPCC 6. novērtējuma ziņojumā ir atzīta “pietiekamības” un pieprasījuma puses politikas nozīme un potenciāls mūsu klimata mērķu sasniegšanā līdztekus energoefektivitātei un fosilā kurināmā aizstāšanai ar atjaunojamiem energoresursiem; uzsver arī to, ka ziņojums parāda, ka pieprasījuma samazināšana un patēriņa modeļu izmaiņas var samazināt globālās SEG emisijas galapatēriņa nozarēs par 40–70 % līdz 2050. gadam salīdzinājumā ar pamatscenārijiem; atzīst, ka samazinājuma potenciāls ir lielāks valstīm un iedzīvotāju segmentiem ar relatīvi lielāku patēriņa līmeni, un mudina visas UNFCCC puses integrēt šos aspektus savos NND;
75. atzinīgi vērtē Francijā ieviesto jauno likumu, kas aizliedz īsos lidojumus braucieniem,

⁵¹ Baltā grāmata “[The International Maritime Organization’s proposed Arctic heavy fuel oil ban: likely impacts and opportunities for improvement](#)”, 2020. gads.

⁵² Comer, B., et al., “[Black carbon emissions and fuel use in global shipping](#)”, 2015. gads.

⁵³ Transport & Environment, “[Private jets: can the super-rich supercharge zero-emission aviation?](#)”, 2021. gada aprīlis.

kuri ar vilcienu aizņemtu mazāk par 2,5 stundām; mudina visas puses aizliegt īsos lidojumus;

76. atgādina, ka lauksaimniecība 2020. gadā veidoja 11 % no ES kopējām iekšzemes SEG emisijām⁵⁴, un atzīst ievērojamo SEG emisiju samazināšanas potenciālu lauksaimniecības nozarē; uzsver, ka pāreja uz ilgtspējīgāku lauksaimniecības praksi, īsākām piegādes ķēdēm un veselīgāku pārtiku, uzturu un dzīvesveidu, tostarp lielāks ilgtspējīgi un reģionāli ražotu augu un augu izcelsmes pārtikas patēriņš, ievērojami veicinātu lauksaimniecības emisiju samazināšanu un tādējādi palielinātu klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām, vienlaikus mazinot spiedienu uz zemi un palīdzot atjaunot augsnes kvalitāti un ekosistēmas; atkārtoti norāda, ka ir jārisina jautājums par gaļas un pārmērīgi pārstrādātu produktu pārmērīgu patēriņu;
77. uzsver, cik svarīgi ir attīstīt ilgtspējīgāku lauksaimniecību, tostarp sniedzot lauksaimniekiem alternatīvas, lai samazinātu sintētisko mēslošanas līdzekļu un pesticīdu izmantošanu; uzsver, ka, samazinot sintētisko mēslošanas līdzekļu ražošanu un izmantošanu kopumā un palielinot dabiskā oglekļa sekvestrēšanu augsnē un augsnes organisko vielu izmantošanu, tiktu gūti vairāki ieguvumi augsnes auglības palielināšanas un biodaudzveidības atjaunošanas ziņā, vienlaikus nodrošinot lielu klimata pārmaiņu seku mazināšanas potenciālu;
78. uzsver, ka visām nozarēm, tostarp aizsardzības nozarei, ir jāpalīdz samazināt emisijas, vienlaikus saglabājot darbības efektivitāti, un ka ir jāpaātrina dekarbonizācijas tehnoloģiju un stratēģiju izstrāde aizsardzības nozarē; norāda, ka sadalīto militāro emisiju iekļaušana *UNFCCC* iesniegtajos dokumentos ir brīvprātīga un pašreiz nav iespējams noteikt paziņotās militārās SEG emisijas no iesniegtajiem *UNFCCC* datiem; aicina Augsto pārstāvi ārlietās un drošības politikas jautājumos, Komisiju un Padomi izstrādāt priekšlikumu par militāro emisiju pārredzamu uzskaiti *UNFCCC*, atzīstot Stratēģiskā kompasa drošībai un aizsardzībai pieņemšanu, un ar mērķi pilnībā īstenot klimata pārmaiņu un aizsardzības ceļvedi;
79. aicina dalībvalstis nodrošināt, lai militārās SEG emisijas tiktu iekļautas iekšzemes neto nulles mērķrādītājos nolūkā paātrināt dekarbonizācijas tehnoloģiju un stratēģiju attīstību;
80. atkārtoti pauž atbalstu globālas platformas izveidei, lai novērtētu vides kaitējumu, kas tiek radīts bruņotu konfliktu laikā — Ukrainas valdības iniciatīva; aicina Komisiju izskatīt šo ierosinājumu un pirms *COP 28* izstrādāt priekšlikumu šādai starptautiskai platformai; uzsver, ka ir jāpievērš lielāka uzmanība bruņotu konfliktu ietekmei uz vidi un klimatu;
81. atzinīgi vērtē to, ka vairāki ES tirdzniecības partneri ir ieviesuši oglekļa tirdzniecību vai citus oglekļa cenas noteikšanas mehānismus, un aicina Komisiju veicināt šādu praksi un līdzīgus politikas virzienus globālā mērogā, kā arī izskatīt saiknes un citus sadarbības veidus ar esošajiem oglekļa cenas noteikšanas mehānismiem ārpusvienības valstīs, lai visā pasaulē paātrinātu izmaksu ziņā efektīvus un sociāli taisnīgus emisiju samazinājumus; šajā saistībā aicina Komisiju ieviest aizsardzības pasākumus, lai

⁵⁴ EVA informatīvs ziņojums “[Progress and prospects for decarbonisation in the agriculture sector and beyond](#)”, 2022. gads.

jebkāda sasaiste ar ES ETS arī turpmāk palīdzētu vēl vairāk un noturīgi mazināt klimata pārmaiņas un netiktu mazinātas saistības, kādas ES uzņēmumos attiecībā uz SEG emisiju apjomu;

82. uzsver, ka ES oglekļa ievēkorekcijas mehānisms būs efektīvs mehānisms Eiropas Savienībā importēto produktu emisiju cenas noteikšanai un oglekļa emisiju pārvirzes risināšanai, vienlaikus atbalstot oglekļa cenas noteikšanas pieņemšanu visā pasaulē, kas palīdzēs samazināt globālās oglekļa emisijas un sasniegt Parīzes nolīguma mērķus, kā arī nodrošināt, ka oglekļa emisiju pārvirze neapdraud ES klimata mērķus;
83. uzsver, ka ir jārisina jautājums par tekstilrūpniecības nozares ietekmi uz klimatu un vidi; atzīst, ka tekstilrūpniecībai ir jāuzņemas nozīmīga loma pārejā uz aprites ekonomiku un jārisina problēmas, kas saistītas, piemēram, ar atkritumu rašanās novēršanu, atkritumu apsaimniekošanu, mikroplastmasas piesārņojumu, ūdens izmantošanu, pārprodukciju un ražošanas procesa vispārējo noturību un netoksiskumu, kā arī tekstilizstrādājumu pārstrādājamību, tostarp nodrošinot, ka tekstilizstrādājumi ir izstrādāti tā, lai tie būtu ilgmūžīgi un pārstrādājami; uzsver, ka ir obligāti jāstrādā pie globāliem standartiem, ar ko saskaņā zīmoli var izstrādājumiem pievienot vidiskuma norādes; šajā saistībā uzsver, ka konsekventi un pārredzami obligāti kritēriji palīdzēs patērētājiem izdarīt informētas izvēles un nepieļaus zaļmaldināšanu, nodrošinot, ka ilgtspējas norādes balstās uz pārbaudāmiem pierādījumiem;
84. uzsver, ka klimata pārmaiņas un vides degradācija izraisa dabas resursu trūkumu, var palielināt konfliktus un spriedzi, kā arī pārtikas trūkumu un dabas katastrofas un ir galvenie cilvēku pārvietošanas un draudu vairotāji; uzsver, ka tas nesamērīgi ietekmē sievietes un ka 80 % no klimata pārmaiņu dēļ pārvietotajiem cilvēkiem ir sievietes⁵⁵; sagaida, ka COP 28 pievērsīs lielāku uzmanību klimata izraisītai pārvietošanai; aicina Komisiju un dalībvalstis atzīt to cilvēku vajadzības un neaizsargātību, kurus skārusi pārvietošana klimata pārmaiņu dēļ, kā arī pastiprināt centienus rast risinājumus;
85. uzsver, ka Vidusjūras reģions ir viens no tiem pasaules reģioniem, kuru visvairāk skar klimata pārmaiņas; norāda, ka Vidusjūras baseins uzsilst par 20 % ātrāk salīdzinājumā ar pasaules vidējo rādītāju un ka reģions ir viens no galvenajiem klimata pārmaiņu karstajiem punktiem pasaulē, kurā tiek prognozēts, ka 250 miljoni cilvēku 20 gadu laikā tiks uzskatīti par tādiem, kas cieš no ūdens trūkuma⁵⁶; uzsver, ka Vidusjūra kļūst par visātrāk sasilstošo jūru pasaulē⁵⁷, kas atstāj sekas uz svarīgām ekonomikas nozarēm un visu jūras ekosistēmu, novedot pie neatgriezeniskām izmaiņām ekosistēmā un sugās; aicina Komisiju un dalībvalstis steidzami rīkoties un sadarboties ar Vidusjūras reģiona partneriem, lai īstenotu vērienīgus pielāgošanās pasākumus un vadītu klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumus;
86. norāda, ka arvien lielāka ir zinātnes un politiskā interese par Saules radiācijas modifikāciju (SRM) kā ierosinātu klimata inženierijas pieeju kopumu, lai mērķīgi

⁵⁵ UNDP, "[Gender and Climate Change – Overview of linkages between gender and climate change](#)", 2016. gads.

⁵⁶ Mediterranean experts on climate and environmental change, "[Risks associated to climate and environmental changes in the Mediterranean region](#)", 2019. gads.

⁵⁷ WWF Mediterranean Marine Initiative, "[The Climate Change Effect in the Mediterranean – Six stories from an Overheating Sea](#)", Roma, Itālija, 2021. gads.

atspoguļotu saules gaismu un atdzesētu planētu, piemēram, stratosfēras aerosola injekciju; uzsver, ka SRM nerisina klimata pārmaiņu pamatcēloni un nav alternatīva klimata pārmaiņu mazināšanas centieniem; norāda uz zinātniskās noteiktības trūkumu par SRM ietekmi un pauž bažas par SRM globālajiem riskiem un nelabvēlīgo ietekmi uz vidi un klimatisko un ģeopolitisko stabilitāti; tādēļ uzsver, ka būtiska ir globāla pieeja un ka neviena valsts nedrīkst vienpusēji eksperimentēt ar šo tehnoloģiju; pieņem zināšanai, ka ANO rezolūcija par globālo pārvaldību ir bloķēta; aicina Komisiju un dalībvalstis saskaņā ar piesardzības principu starptautiskā līmenī ierosināt vienošanos par neizmantošanu, ja nav pierādījumu par drošību un pilnīgas globālas vienprātības par pieņemamību;

Klimata pārmaiņas un dzimums

87. norāda uz to, ka klimata pārmaiņas cilvēkus ietekmē dažādos veidos atkarībā no tādiem faktoriem kā dzimte, vecums, invaliditāte, etniskā piederība un nabadzība; norāda, ka sekas vismagāk skar neaizsargātās iedzīvotāju grupas, piemēram, nabadzīgos iedzīvotājus, pirmiedzīvotājus, sievietes un vecāka gadagājuma cilvēkus; uzskata, ka dzimumu līdzsvars un sieviešu un meiteņu iespēju palielināšana ir atslēga iekļaujošai un taisnīgai pārejai; uzsver, ka visos attiecīgajos uzdevumos un mērķos efektīvāk jāintegrē dzimumu līdztiesība;
88. aicina visas puses, tostarp ES un tās dalībvalstis, pastiprināt centienus integrēt dzimumu līdztiesību to pārskatītajos NND, kā arī klimata un vides politikā, jo īpaši tajā, kas saistīta ar klimata pārmaiņu mazināšanu, pielāgošanos tām un zaudējumiem un kaitējumu, un palielināt sieviešu grupu jēgpilnu iesaisti to izstrādē un īstenošanā; uzsver, ka visām pusēm, tostarp ES, ir jārīkojas konkrētāk, lai izpildītu saistības, kas ietvertas atjaunotajā Dzimumu līdztiesības rīcības plānā, par kuru vienojās *UNFCCC* 25. Pušu konferencē (*COP 25*); mudina dalībvalstis un Komisiju palielināt centienus, lai sasniegtu ES Dzimumu līdztiesības rīcības plānā III noteiktos mērķus;
89. uzsver, ka ir jāpaaugrina rīcība saistībā ar dzimumvērīgu katastrofu riska samazināšanu un attiecīgi ar Sendai ietvarprogrammas dzimumvērīgu īstenošanu; aicina īstenot papildu centienus, lai sagatavotībā katastrofām par prioritāti izvirzītu un ņemtu vērā dzimumu līdztiesību, it sevišķi izmantojot nodalītas katastrofu riska mazināšanas datu kopas;
90. uzskata, ka ir jāpalielina un jādara iespējama sieviešu piekļuve iekļaujošam klimata finansējumam; uzsver, ka dzimumvērīgam klimata finansējumam ir izšķiroša nozīme taisnīgas pārkārtošanās īstenošanā; uzsver dzimumu transformējošas pieejas nozīmi klimata jomas finansēšanā; mudina ES un tās dalībvalstis ziņot par to, kā to ieguldījumi klimata politikas finansēšanā ietekmē dzimumu līdztiesību, un palielināt saskaņotību starp atbalstu dzimumu līdztiesībai un klimatam, izmantojot ārējās darbības instrumentus un EIB, tostarp palielinot sieviešu un sieviešu organizāciju līdzdalību pārvaldībā, lēmumu pieņemšanā un programmās, kas atbalsta sieviešu lomu klimata pārvaldībā;
91. uzsver, cik svarīgi ir palielināt sieviešu līdzdalību lēmumu pieņemšanā klimata diplomātijas kontekstā, tostarp *COP* delegācijās un vadībā visos klimata politikas līmeņos; pauž nožēlu par to, ka *COP 27* valstu sarunu grupās sievietes veidoja mazāk

nekā 34 % un ka 90 % no dažu partiju delegācijām bija vīrieši; aicina visas puses censties panākt sieviešu līdztiesību savās delegācijās un visos klimata pārmaiņu lēmumu pieņemšanas un sarunu līmeņos; mudina visas puses iecelt valsts dzimumu līdztiesības un klimata pārmaiņu kontaktpunktu un palielināt resursus, apmācību un atbalstu, arī Eiropas Savienībā;

Enerģētikas politika

92. atzinīgi vērtē visas iniciatīvas, lai samazinātu ES atkarību no fosilā kurināmā; atzīmē ES pašreizējo darbu ar starptautiskajiem partneriem, lai dažādotu energoapgādi;
93. uzsver, ka klimata pārmaiņas un ārkārtēji notikumi ietekmē mūsu energosistēmas, tostarp hidroenerģijas ražošanu, bioenerģijas ieguvu, termoelektrostaciju efektivitāti un apkures un dzesēšanas pieprasījumu; atgādina, ka ir jāizstrādā reālākas elektroenerģijas sistēmu modernizācijas iespējas, kas atbalsta infrastruktūras noturību, uzticamas elektroenerģijas sistēmas un efektīvu ūdens izmantošanu pašreizējām un jaunām elektroenerģijas ražošanas sistēmām;
94. atzinīgi vērtē augstākus ES saistošos mērķus, par kuriem likumdevēji vienojās 2023. gadā un kas attiecas uz atjaunīgajiem energoresursiem saskaņā ar pārskatīto Atjaunojamo energoresursu direktīvu, proti, 42,5 %, un mērķi sasniegt 45 %, kā arī mērķi panākt 11,7 % energoefektivitāti saskaņā ar pārskatīto Energoefektivitātes direktīvu (EED);
95. uzsver energoefektivitātes un daudzveidīgas energosistēmas centrālo nozīmi pārkārtošanās procesā uz klimatneitrālu ekonomiku⁵⁸; atzīst progresu, kas panākts atjaunīgo energoresursu izmantošanā, un vienlaikus aicina turpināt veidot energoefektīvus pasākumus, piemēram, nozaru integrāciju un siltuma pārpalikuma atkārtotu izmantošanu; tomēr atzīst, ka ir svarīgi saskaņot atjaunīgās enerģijas un energoefektivitātes mērķus, lai vēlākais līdz 2050. gadam panāktu klimatneitralitāti un ievērotu Parīzes nolīgumu; atzīst, ka vērienīgākām ES 2030. gada energoefektivitātes mērķrādītāja klimatiskajām iecerēm vajadzētu būt saderīgām ar elektrifikācijas, ūdeņraža, e-degvielu un citu tīru tehnoloģiju, kas nepieciešamas zaļās pārkārtošanās nolūkā, palielinājumu un plašāku izmantošanu;
96. atgādina, ka ir ievērojami jāpaplašina un jāpaātrina atļauju piešķiršanas procedūras atjaunīgās enerģijas projektiem, lai padarītu tos pēc iespējas paredzamākus;
97. atgādina Savienības apņemšanos ievērot principu “energoefektivitāte pirmajā vietā”, kurā ņemta vērā izmaksu efektivitāte, sistēmas efektivitāte, uzglabāšanas jauda, pieprasījuma elastīgums un piegādes drošība; uzsver, cik svarīgi ir šo principu iekļaut un īstenot visos attiecīgajos tiesību aktos, iniciatīvās un politikas lēmumos, kā arī — attiecīgā gadījumā — visās nozarēs; norāda uz neizmantoto energoefektivitātes potenciālu tādās nozarēs kā rūpniecība⁵⁹, informācijas tehnoloģijas, transports un ēkas, tostarp apkure un dzesēšana; aicina Komisiju un dalībvalstis ātri īstenot vērienīgos

⁵⁸ [IPCC, 2023. gads, Synthesis report AR6.](#)

⁵⁹ Tiek lēsts, ka rūpniecības enerģijas galapatēriņa samazināšanas ekonomiskais potenciāls līdz 2030. gadam (salīdzinot ar scenāriju, kurā nekas netiek mainīts) ir 23,5 %.

mērķus, kas noteikti nesēn pieņemtajā EED pārskatīšanā;

98. uzskata, ka, lai Savienība varētu sasniegt klimatneitralitāti, tās energosistēmai vajadzētu būt integrētai un balstītai uz kaskādes prioritāti, sākot no principa “energoefektivitāte pirmajā vietā” īstenošanas; atgādina, ka, lai panāktu ietekmi, valsts, reģionālajiem, vietējiem un nozaru lēmumu pieņēmējiem visos attiecīgajos scenārijos, pieņemot lēmumus par politiku, plānošanu un nozīmīgiem ieguldījumiem, konsekventi jāpiemēro princips “energoefektivitāte pirmajā vietā”; turklāt atgādina, ka šis princips nozīmē pieņemt holistisku pieeju, kurā tiek ņemta vērā integrētās energosistēmas kopējā efektivitāte, energoapgādes drošība un izmaksu lietderība un tiek veicināti visefektīvākie risinājumi klimatneitralitātei visā vērtību ķēdē — no enerģijas ražošanas un transportēšanas tīkla līdz enerģijas galapatēriņam —, lai nodrošinātu efektivitāti gan primārās enerģijas patēriņā, gan enerģijas galapatēriņā; uzskata, ka šis pieejas pamatā vajadzētu būt sistēmas sniegumam un dinamiskai enerģijas izmantošanai, kur pieprasījuma puses resursi un sistēmas elastīgums tiek uzskatīti par energoefektivitātes risinājumiem;
99. uzsver nepieciešamību paātrināt enerģijas pieprasījuma elektrifikāciju, balstoties uz atjaunīgo energoresursu energosistēmu; uzsver, ka elektroenerģijas tirgos ir jāintegrē atjaunīgie energoresursi, vienlaikus nodrošinot elastību attiecībā uz pieprasījumu un enerģijas uzkrāšanu; aicina izveidot nākotnes prasībām atbilstošu un klimatam atbilstošu elektroenerģijas tirgu, kas būtu sagatavots enerģijas cenu satricinājumu novēršanai; atzinīgi vērtē ES elektroenerģijas tirgus modeļa reformu, lai panāktu, ka ātrāk palielinās atjaunojamo energoresursu izmantošanas apjoms un ātrāka ir pakāpeniska atteikšanās no gāzes, kā arī nodrošinātu, ka pieņemamus patērētāju rēķinus, kas ir mazāk atkarīgi no svārstīgām fosilā kurināmā cenām, ka patērētāji ir labāk aizsargāti pret turpmākiem krasiem cenu kāpumiem un iespējamām manipulācijām ar tirgu un ka ES rūpniecība kļūst par tīras rūpniecības nozari ar lielāku konkurētspēju;
100. uzsver, ka visas enerģētikas rīcībpolitikas būtu jāīsteno, ievērojot godīgas un taisnīgas pārkārtošanās principu un cieši sadarbojoties ar pilsonisko sabiedrību un sociālajiem partneriem; tādēļ uzskata, ka publiskā politika un spēcīgākas sociālās partnerības, kā arī pilsoniskās sabiedrības iesaiste vietējā, valsts un ES līmenī ir būtisks nosacījums, lai taisnīgi, iekļaujoši un sociāli ilgtspējīgi panāktu visu sabiedrības sektoru klimatneitralitāti;
101. prasa, lai Eiropas vadošā loma atjaunīgo energoresursu nozarē un tās piegādes ķēdēs kļūtu par no ES rūpniecības politikas daļu;
102. mudina turpināt Enerģijas nodokļu direktīvas pārskatīšanu, lai saskaņotu nodokļu politiku ar enerģētikas un klimata mērķrādītājiem 2030. un 2050. gadam, vienlaikus novērtējot tās ietekmi, cita starpā uz patērētājiem, enerģētisko un transporta nabadzību;
103. uzsver — lai gan Eiropa tiecas sasniegt savus vērienīgos mērķus, lai, vēlākais, līdz 2050. gadam pasaulē sasniegtu emisiju nulles līmeni, būs vajadzīga koordinēta rīcība pasaules mērogā; uzsver, ka jaunattīstības valstīm būs nepieciešama starptautiskā palīdzība, lai tās varētu īstenot zaļo pārkārtošanos; uzsver, ka ir svarīgi uzlabot ciešu pārrobežu sadarbību un paraugprakses apmaiņu ar starptautiskajiem partneriem politikas veidošanas un zinātnes jomās, tostarp tehnoloģiju nodošanas jomā, lai

veicinātu energoefektivitāti un ieguldījumus ilgtspējīgās energotehnoloģijās un infrastruktūrā; atzinīgi vērtē to, ka *COP 27* tika uzsākta jauna piecu gadu programma, lai veicinātu klimata tehnoloģiju risinājumus jaunattīstības valstīs;

Rūpniecība, mazie un vidējie uzņēmumi (MVU) un konkurētspēja

104. uzskata, ka ekonomikas uzplaukumam, sociālajai kohēzijai, darbvietu radīšanai, ilgtspējīgai rūpniecības attīstībai un klimata politikai vajadzētu būt savstarpēji pastiprinošiem faktoriem; uzsver, ka cīņai pret klimata pārmaiņām vajadzētu būt vērstai uz enerģētiskās nabadzības samazināšanu, izturētspējas un konkurētspējas palielināšanu, kā arī nodrošināt ES rūpniecībai un MVU iespējas, ko var izmantot, ja likumdevēji apņemas laikus sagatavot pielāgotus, solidārus un atbilstīgus politikas risinājumus; uzskata, ka ir ārkārtīgi svarīgi, lai Savienība nodrošinātu taisnīgu pāreju un gūtu iniciatora priekšrocības, kā arī rādītu priekšzīmi, vienlaikus nodrošinot vienlīdzīgus konkurences apstākļus Eiropas rūpniecības nozarēm visā pasaulē;
105. uzsver, ka Savienībai būtu jādara viss iespējamais, lai pārkārtošanās procesā uz SEG nulles emisiju ekonomiku saglabātu rūpniecības un MVU vadošo pozīciju un globālo konkurētspēju; uzsver, ka ir jāturpina strauji dekarbonizēt Eiropas rūpniecību un jāturpina atbalstīt Savienības centienus, jo īpaši attiecībā uz samērīgiem risinājumiem, kurus varētu izmantot MVU; norāda, ka ierosinātā neto nulles emisiju industrijas akta mērķis ir palielināt Eiropas ražošanas jaudu neto nulles emisiju tehnoloģijām, kas ir būtiskas, lai sasniegtu ES klimatneitralitātes mērķus; atzinīgi vērtē iniciatīvas stratēģisko vērtības ķēžu jomā; atzīst pozitīvo ietekmi uz Eiropas rūpniecību, tostarp MVU, kas izriet no agrīnu stratēģiju pieņemšanas cīņai pret klimata pārmaiņām; uzsver nepieciešamību izveidot izpildāmus daudzpusējus un divpusējus nolīgumus starp ES un tās partneriem; uzsver, ka ir jānovērš Eiropas rūpniecības nozaru un MVU ražošanas un ieguldījumu pārvietošana, jo klimata pasākumi ārpus Savienības ir mazāk vērienīgi; uzskata, ka nestabilā globālā kontekstā ražošana un ieguldījumi Eiropā stiprinātu ES industriālo vērtības ķēdi un stratēģisko autonomiju; atzīst, ka klimata pārmaiņas ietekmē arī rūpniecības un pakalpojumu nozares, izraisot neregulārus piegādes un darbības traucējumus, jo īpaši ārkārtēju laika apstākļu dēļ; uzsver, ka nozarēm ir jāveic pasākumi, lai pielāgotos mainīgajam klimatam;
106. atzīst MVU un jo īpaši mikrouzņēmumu un jaunuzņēmumu būtisko nozīmi nodarbinātības un izaugsmes veicināšanā un nodrošināšanā, kā arī virzībā uz digitālo un zaļo pārkārtošanos; atgādina, ka MVU ir būtiska Eiropas ekonomikas un sociālās struktūras daļa un ka šajā pārejā likumdevējiem tie ir jāatbalsta un jāstimulē, jo īpaši nodrošinot piekļuvi finansējumam ilgtspējīgām tehnoloģijām, pakalpojumiem un procesiem, vienkāršojot administratīvās procedūras un nodrošinot vienlīdzīgas iespējas publiskajā iepirkumā; pauž bažas par to, ka MVU iespējas un neaizsargātība nav pietiekami ņemta vērā visās ES politikas jomās, kas saistītas ar vienoto tirgu, tostarp centienos veicināt digitalizāciju un zaļo pārkārtošanos;
107. uzskata, ka pāreja uz ilgtspējīgu ekonomiku ir jāapvieno ar Eiropas konkurētspējas saglabāšanu un darbvietu radīšanu, kā arī ar solījumu, ka neviens netiks atstāts novārtā; uzsver, ka šī kombinācija ir izšķiroša Eiropas zaļā kursa panākumiem un ka vienotajam tirgum būtu jā saglabā rentabilitāte, pielāgojoties jaunai un labvēlīgai regulatīvajai videi, jo īpaši neto nulles emisiju nozarēm un Eiropas nozaru ilgtspējai; turklāt uzsver, ka šīs

kombinācijas mērķis ir sasniegt 2030. un 2050. gada klimata mērķus un veicināt pāreju uz klimatneitralitāti un ilgtspējīgu aprites ekonomiku;

108. uzsver, ka ir jāveicina konkurētspējīgi tirgi attiecībā uz precēm un retajiem metāliem, kas ir būtiski zaļajai pārejai; uzsver, ka ilgstoša atkarība no dažiem piegādātājiem būs iedragās dažus no pašreizējiem politikas pasākumiem, piemēram, plānu *RePowerEU*, un Savienības iedzīvotāju centienus; norāda uz nepieciešamību uzlabot ierobežoto iekšzemes piegādes un pārstrādes jaudu; uzskata, ka ES Inovāciju fondam būtu jāatbalsta mūsdienīgu un inovatīvu pārstrādes ES neto nulles emisiju nozares tehnoloģiju un to piegādes ķēžu paplašināšana; norāda, ka ierosinātā Kritiski svarīgo izejvielu akta mērķis ir samazināt atkarību no pašreizējiem piegādātājiem un tā vietā nodrošināt, ka ES var pastāvīgi piekļūt drošai, daudzveidīgai, pieejamai un ilgtspējīgai kritisko izejvielu piegādei, vienlaikus aizsargājot vidi;
109. uzsver, ka ir nepieciešamas kvalifikācijas programmas darbaspēka stiprināšanai, lai apmierinātu pieaugošo pieprasījumu pēc darbaspēka energoefektivitātes, atjaunīgo energoresursu, ēku renovācijas un zaļo tehnoloģiju risinājumu nozarēs; aicina visas dalībvalstis veikt pasākumus, lai nodrošinātu, ka pašreizējais un turpmākais Eiropas darbaspēks iegūst visas nepieciešamās prasmes, lai pārvaldītu, īstenotu un ieviestu zaļo pārkārtošanos, jo īpaši reģionos, kurus šī pārkārtošanās ietekmējusi nelabvēlīgāk;
110. uzskata, ka Savienībai būtu jācenšas uzlabot sadarbību ar līdzīgi domājošiem un uzticamiem partneriem neto nulles emisiju tehnoloģiju tirdzniecības, pētniecības un ražošanas jomā, izmantojot divpusēju sadarbību un kopīgus centienus, lai uzlabotu daudzpusējo tirdzniecības sistēmu, un ka Savienībai būtu jāveicina starptautiskā sadarbība un partnerības, lai veicinātu drošas, ilgtspējīgas un noturīgas globālās piegādes ķēdes, veicinot atvērtu un uz noteikumiem balstītu tirdzniecību;
111. uzsver, ka oglekļa uztveršanas un uzglabāšanas un oglekļa uztveršanas un izmantošanas tehnoloģijās balstītie risinājumi tajās dalībvalstīs, kuras šādu tehnoloģiju ir izvēlējušās, var būt nozīmīgi dekarbonizācijas procesā, jo īpaši, lai mazinātu procesu emisijas rūpniecībā; uzsver Eiropas vadošās lomas nozīmi šajā jomā;

Pētniecība, inovācija, digitālās tehnoloģijas un kosmosa politika

112. atzinīgi vērtē pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” nozīmi un tās devumu klimatneitralitātes nodrošināšanā; uzskata, ka partnerības pamatprogrammā “Apvārsnis Eiropa”, tostarp kopuzņēmumi, veicinās sadarbību starp publisko un privāto sektoru ar mērķi palīdzēt īstenot zaļo pārkārtošanos, vienlaikus nodrošinot inovāciju ilgtspēju, piekļūstamību un pieejamību cenas ziņā; uzsver, cik svarīgi ir uzlabot MVU piekļuvi pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” uzaicinājumiem un dalību tajos, kā arī labāku saziņu ar iedzīvotājiem un viņu iesaistīšanu attiecībā uz Eiropas pētniecības un attīstības projektu rezultātiem un jaunajām tehnoloģijām, tostarp bākas projektiem, lai palielinātu sabiedrības iesaistīšanos un padarītu Savienības lomu redzamāku tās iedzīvotājiem;
113. atzinīgi vērtē *Copernicus* programmas un jaunā ES Zemes novērošanas zināšanu centra nozīmi zemes, atmosfēras un jūras vides monitoringā; uzsver satelītnovērošanas spēju nozīmi klimata pārmaiņu politikas uzraudzībā, modelēšanā, prognozēšanā un atbalstīšanā;

114. uzsver, ka ir jāpiesaista vairāk gan valsts, gan privātie ieguldījumi jaunu ilgtspējīgu tehnoloģiju pētniecībā, inovācijā un ieviešanā, tostarp darbietilpīgās nozarēs, lai izveidotu jaunus infrastruktūras tīklus un projektus, kas sekmē Eiropas zaļā kursa un Parīzes nolīguma mērķu sasniegšanu; uzsver, ka turpmākajā pētniecībā un tehnoloģijās būtu jāizskata ilgtspēja un apritīgums; vienlaikus uzsver fundamentālo pētījumu, kā arī pētniecības un inovācijas sadarbīgo un starpdisciplināro pieeju nozīmi klimata problēmu risināšanā; turklāt norāda, ka ir jāatbalsta sociālā inovācija, kas ir svarīga, lai nodrošinātu sabiedrības neapmierinātās vajadzības un problēmas, vienlaikus dodot cilvēkiem iespēju īstenot zaļo pārkārtošanos;
115. uzsver, ka ir svarīgi nodrošināt saskaņotību un konsekvensi, piedāvājot inovatīvu tehnoloģiju veicināšanas stimulus, lai sasniegtu 2030. un 2050. gada mērķus, pievēršoties jau nobriedušu tehnoloģiju ieviešanai, kā arī ieguldījumiem jaunās tehnoloģijās, kas jāizstrādā, lai vēlākais līdz 2050. gadam sasniegtu Savienības klimatneitralitātes mērķi;
116. uzsver, ka ir vajadzīga divējādā pārkārtošanās, kurā digitālā pārkārtošanās ir cieši saistīta ar zaļo pārkārtošanos; atzīmē, ka digitālā plaisa Eiropā joprojām ir ļoti ievērojama un ar būtiskām atšķirībām starp dalībvalstīm un reģioniem; uzsver nepieciešamību izveidot konkurētspējīgu un stabilu datu ekonomiku, kas ļauj veikt augsta līmeņa digitalizāciju visās sabiedrības un ekonomikas jomās ilgtspējīgā, energoefektīvā, kiberdrošā un pieejamā veidā; uzsver, ka digitālajām tehnoloģijām var būt būtiska nozīme, Savienības zaļās pārkārtošanās procesā; atgādina, ka Savienības atveseļošanai ir jāizveido stabils tiesiskais regulējums, kas sekmē progresu, ieskaitot tirgus virzītu progresu, pētniecībā, inovācijā un ilgtspējīgu tehnoloģiju izstrādē, un jāizveido arī atbilstīgi nosacījumi to finansēšanai;
117. uzsver, ka digitalizācija ir viens no galvenajiem faktoriem, kas veicina energosistēmu integrāciju, jo tā var nodrošināt dinamiskas un savstarpēji saistītas energoiesēju plūsmas, ļaut savstarpēji savienot daudzveidīgākus tirgus un sniegt vajadzīgos datus, lai saskaņotu piedāvājumu un pieprasījumu; uzsver, ka digitālajām tehnoloģijām piemīt potenciāls palielināt energoefektivitāti un tādējādi samazināt kopējās SEG emisijas; uzsver, ka attiecībā uz piekļuvi enerģētikas datiem un to nosūtīšanu jānodrošina drošs tiesiskais regulējums ar nediskriminējošām un pārredzamām procedūrām; atgādina, ka Komisija lēš, ka informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) ietekme uz vidi veido no 5 % līdz 9 % no globālā elektroenerģijas patēriņa un vairāk nekā 2 % no globālajām SEG emisijām; uzsver, ka 47 % digitālo oglekļa emisiju rada patērētāju iekārtas, piemēram, datori, viedtālruni, planšetdatori un citi savienotie objekti; atzinīgi vērtē EED pārskatīšanu, saskaņā ar kuru visiem ES datu centriem, izņemot mazos datu centrus, cita starpā ik gadu būs publiski jāziņo par savu energoefektivitāti; aicina veikt turpmākus pasākumus, lai samazinātu IKT nozares oglekļa dioksīda pēdu datu centru un patērētāju ierīču līmenī; atkārtoti uzsver mērķi padarīt datu centrus klimatneitrālus un energoefektīvus ne vēlāk kā līdz 2030. gadam, kā noteikts Digitālajā stratēģijā;
118. atgādina, cik svarīgs ir pētniecības un inovācijas ieguldījums Parīzes nolīgumā noteikto mērķu un Eiropas zaļā kursa mērķu sasniegšanā; aicina Komisiju un dalībvalstis atbalstīt pētniecību un inovāciju un vispārēji palielināt ES un valstu budžetus, kas paredzēti pētniecībai un inovācijai ilgtspējīgu un drošu energotehnoloģiju un inovācijas jomā; aicina Komisiju apsvērt iespēju turpināt atbalstīt tehnoloģijas un inovatīvus

risinājumus, kas veicinās klimatnoturīgu un integrētu enerģētikas sistēmu, tostarp jomās, kurās Eiropai ir vadošā loma pasaulē un vietējās vērtību ķēdes; uzskata, ka ir svarīgi, lai Savienībā būtu atjaunojamo energoresursu vērtību ķēžu galvenie segmenti, un aicina veikt atbilstošus pasākumus, lai atbalstītu Eiropā balstīta satūra nozīmi atjaunīgo energoresursu piegādes ķēdē un tiesību aktos;

Klimata pārmaiņas un attīstība

119. atzinīgi vērtē ANO IAM stimulēšanas plānu, kura mērķis ir novērst augstās parāda izmaksas un pieaugošos parāda grūtību riskus; aicina ES atbalstīt tā īstenošanu, jo īpaši attiecībā uz daudzpusēja parāda atmaksas mehānisma izveidi ANO aizgādībā, lai risinātu gan klimata krīzes ietekmi, gan 2030. gada programmas finansēšanas vajadzības;
120. aicina ES un tās dalībvalstis pildīt pašreizējās saistības pret jaunattīstības valstīm attiecībā uz klimata finansējuma nodrošināšanu un saglabāt augstu vērienīguma līmeni attiecībā uz klimata pasākumu atbalstu jaunattīstības valstīm pirms *COP 28*, tās laikā un pēc tās; aicina Eiropas iestādes īstenot integrētu pieeju IAM, kas nodrošina vispārēju kompasu cilvēku labklājībai, un aizsargāt planētu; uzsver, ka jaunattīstības valstu vispārējā uzticība ES kā uzticamam un taisnīgam partnerim ir atkarīga no tā, cik lielā mērā Savienība pilda savus solījumus; norāda, ka auglīga sadarbība starp ES un jaunattīstības valstīm cīņā pret klimata pārmaiņām var stiprināt Savienības kā partnera pievilcību, kas ir ļoti svarīgi arvien pieaugoši konkurējošās ģeopolitiskās situācijas kontekstā;
121. uzsver, ka klimata diplomātijai ir jāiet roku rokā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 208. pantā nostiprinātā attīstības politikas saskaņotības principa pilnīgu īstenošanu, kas nozīmē, ka ES ir jānodrošina saskaņotība starp tās attīstības, tirdzniecības, lauksaimniecības, zivsaimniecības, enerģētikas un klimata politiku;

Eiropas Parlamenta loma COP 28

122. uzskata, ka Eiropas Parlamentam vajadzētu būt neatņemamai ES delegācijas daļai *COP 28*, ņemot vērā to, ka tam kā vienam no ES likumdevējiem ir jāsniedz piekrišana starptautiskiem nolīgumiem un tam ir nozīmīga loma Parīzes nolīguma īstenošanā ES teritorijā; tāpēc sagaida, ka Parlamenta pārstāvjiem tiks atļauts piedalīties ES koordinēšanas sanāsmēs *COP 28* Dubajā, kā arī tiks nodrošināta piekļuve visiem sagatavošanās dokumentiem; apņemas rīkoties neatkarīgi un bez interešu konfliktiem;

o

o o

123. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Padomei, Komisijai, dalībvalstu valdībām un parlamentiem, kā arī ANO Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām sekretariātam ar lūgumiem to izplatīt visām Konvencijas pusēm, kas nav ES dalībvalstis.